

PILLANGÓ ÓVODA

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Módosításokkal egybeszerkesztett változata

2021.szeptember 1.

Készítette: Ráczné Horváth Tünde
óvodavezető

Pedagógiai program tartalmát szabályzó jogszabályok:

- 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
- 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- A Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve

Tartalom

Bevezető.....	4
Az intézmény bemutatása	4
HELYZETKÉP.....	5
GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP, PEDAGÓGUSKÉP	6
Gyermekkép	6
Óvodakép	7
Pedagóguskép.....	7
Szülőkép.....	8
Az óvodai nevelés alapelvei, céljai.....	9
Óvodánk nevelési céljai	10
Az óvodai nevelés feladatai	10
Egészséges életmód alakítása.....	11
Az érzelmi, az erkölcsi és közösségi nevelés és az értékorientált közösségi nevelés,– az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.....	14
Az óvodai élet megszervezése.....	21
Az óvodai élet tevékenységformái	24
Játék	24
Verselés - mesélés	28
Ének, zene, énekes játék, gyermektánc.....	32
Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka.....	34
Mozgás, mozgásos játék	38
A külső világ tevékeny megismerése	39
A környezet mennyiségi és formai összefüggései.....	42
Munka jellegű tevékenységek	44
Tevékenységekben megvalósuló tanulás	46
A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére	52
A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése	53
<i>A gyermekek habilitációs, rehabilitációs célú fejlesztése.....</i>	<i>54</i>
A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermek fejlesztésének elvei, feladatai óvodai nevelés során.....	56
A látási fogyatékos (látássérült) gyermek fejlesztésének elvei, feladatai óvodai nevelés során.....	58
A hallási fogyatékos (hallássérült) gyermek fejlesztésének elvei, feladatai óvodai nevelés során.....	59
Az enyhe értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésének elvei, feladatai óvodai nevelés során...	60

Beszéd fogyatékos gyermek: nyelvfejlődési és beszédzavarok óvodáskorban fejlesztésének elvei, feladatai óvodai nevelés során	61
Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek fejlesztésének elvei, feladatai óvodai nevelés során.....	62
A fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozás zavarral) küzdő gyermek fejlesztésének elvei, feladatai óvodai nevelés során	62
Beilleszkedési , magatartási nehézséggel küzdő gyermek.....	63
A tehetség gondozás	67
Hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek.....	68
A tartós gyógykezelés alatt álló gyermek, tanuló ellátása	68
Szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység	68
Gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenysége	69
A szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének formáit	71
Az intézmény kapcsolatai	72
Az egészségnevelési és környezeti nevelési elvek	75
A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések.....	76
A Pedagógiai Program felülvizsgálatának rendje	78

Bevezető

Az intézmény bemutatása

Pillangó Óvodánk, építve a hazai óvoda neveléstörténeti hagyományaira 3 (2,5) éves kortól 6 éves korig kíván részt venni tevékenyen a hozzánk járó gyermekek fejlődésében, fejlesztésében, képességeik önmagukhoz mért legmagasabb fokának eljuttatásában, mindennapjaik megélésében, játékos módszereket alkalmazó nevelésében.

Célunk elsődlegesen a világ megismertetése, a világhoz való pozitív viszony megalapozása, a *környezeti kultúrára való nevelés, néphagyományörzés*, a gyermekek életkorát és fejlettségét maximálisan figyelembe véve.

Az óvodás gyermek életszakaszának legszenzitívebb befogadó világát felhasználva kiemelt feladatunknak tekintjük, az általunk megítélt legmegfelelőbb társadalmi normák közvetítését, a legnagyobb szeretetben és odaadó gondoskodó légkörben.

Szeretnénk kielégíteni hatalmas tudásvágyukat, közel hozni számukra a körülöttük nyiladozó világ minden részletét, segíteni, terelni őket, tudásunk, nevelési attitűdünk hiteles átadásával.

Ebben a korban még a *játéké* a főszerep. A csoda még itt kezdődik, így erre építve, ezáltal kell a nevelést, a tanulást beépíteni a mindennapi programokba, kedvüknek, hangulatuknak egyéni fejlettségüknek megfelelően. Szeretnénk kikerülni a kötöttséget, ám feltétlenül szükségesnek látjuk egy rugalmas, rendszeres, ismétlődő napirend kialakítását, ami nem csak egyszerűsíti életüket, hanem biztonságérzetet, nyugalmat ad *érzelmi életük és szocializációs fejlődésük* optimalizálásához, mellyel az óvodánkból kikerülő gyermekek ténylegesen iskolára felkészülten kezdhetik meg az iskolát.

Mivel a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége a szülőkkel szorosan együttműködve egy csodálatos, harmonikus világ kialakítása az elsődleges feladat számunkra, melyet esetlegesen kiegészítve, hátránycsökkentő szerepünket is felhasználnánk.

Személyi hatálya: az óvoda valamennyi dolgozójára, valamint az óvoda szolgáltatásait igénybe vevőkre terjed ki.

Időbeli hatálya: a pedagógiai program a fenntartó jóváhagyásával válik érvényessé. A módosítás szabályait figyelembe véve, határozatlan ideig érvényes. Felülvizsgálatát a nevelőtestület évenként végzi, ha szükséges módosítást javasol.

HELYZETKÉP

Óvodánk pedagógiai programja célul tűzte ki egy hosszútávon működőképes, *széles lakossági igényekre épülő, családpolitikával harmonizáló* gyermekintézmény megteremtését.

Pedagógiai elveink:

- Érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes óvodai élet kialakítása, melynek során a gyermeki személyiséget tisztelet, elfogadás, szeretet és megbecsülés övezi.
- A gyermekek egyéni különbségeinek tiszteletben tartása.
- Előítélet mentes gondolkodás, a másság elfogadása.
- Kölcsönös bizalomra, őszinteségre épülő kapcsolattartás a szülőkkel, családokkal, társadalmi szervekkel.
- Az óvónő teljes személyiségével legyen pozitív minta, modell mind a gyermekek, mind a családi nevelés előtt. Szakmai igényesség jellemezze nevelőmunkáját a mindennapok óvoda gyakorlatában, az óvoda többi dolgozója pedig a reá bízott munkát tőle telhetően, legjobb tudása szerint, becsülettel végezze el.

Óvodánk természeti környezete:

Óvodánk Mosonmagyaróvár belvárosában a főút mellett található, dinamikusan fejlődő, kiváló az infrastruktúrája, gépkocsival jól megközelíthető.

Közelünkben található a Hansági Múzeum, Vár, Wittmann park, bevásárló központ. Patinás épületünk ennek ellenére egy csendes mellékutcából megközelíthető „zöld sziget”. 2000 nm parkosított kertünk, minden igényt kielégítő játékeszközökkel van felszerelve; gyógy,- fűszer,- veteményeskertünk külön színfoltja és egyben kiemelt nevelési területünk – természetvédelem, környezetvédelem – színhelye.

650 nm családi ház, csendes, gondozott ingatlan, amely az európai igényeknek megfelelő felszereltséggel, natúr színvilágba öltöztetett helyiségekkel, gyermekeket körül vevő bútorokkal, textilekkel, játékeszközökkel, sporteszközökkel rendelkezik

Óvodánk társadalmi környezete:

A város 3 oldalról való megközelíthetősége – Budapest, Bécs, Pozsony – rányomja bélyegét a gazdasági fejlődés, s így az itt élő családok életminőségére is. Mosonmagyaróvár ipara jó ütemben fejlődik, csökken a munkanélküliség, kiszámíthatóbb és tervezhetőbb a jövő. Igen sok család átjár Ausztriába dolgozni a magyarországi átlagbérekhez viszonyítottan magasabb bérért; megjelent városunkban intern migráció - az ország más tájairól betelepült biztonságos jövőképet akaró családok és a tehetősebb Szlovák családok személyében.

Mosonmagyaróvár társadalmi szerkezete beért egy alternatív óvoda igényes szolgáltatásának igénybe vételére.

Óvodánk elhelyezkedése a város közoktatási ellátottságában:

Városunk 8 önkormányzati óvodája sajnos még mindig a túlszűfolttsággal küzd. Az évek óta tartó létszámemelkedést a Városháza képviselő – testületi döntései – csoport szobák számának bővítése – sem tudják teljes mértékben orvosolni ezt a súlyos problémát. A várható

gyermeklétszám növekedés, az óvodás korú gyermekek óvodai elhelyezése arányaiban még mindig negatív mutatón áll.

Óvodánk megalapításával a fenntartó és rátermett, magas színvonalú nevelőközössége ezen a kialakult helyzeten partner szemléletével a jövőben enyhíteni kíván.

GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP, PEDAGÓGUSKÉP

Gyermekkép

A gyermekeket óvodába lépésük pillanatától fogva *egyéniességük, képességeik figyelembevételével neveljük.*

Legyenek:

- kommunikációra és kooperációra képesek,
- a kritikus gondolkodás, döntésképeség, konfliktuskezelő képesség, és az életen át tartó tanulás igénye vezeti a kíváncsiság útján,
- a *nemzeti és multikulturális értékek*, a szülőföld hagyományápolása hatja át,
- az egyén és társadalom jogainak és szükségleteinek egyenrangú tisztelete jellemzi.
- Minden kisgyermek egy önálló, színes egyéniség.
- A nevelés középpontjában a gyermek áll.
- Eltérő ütemben fejlődő, más és más területen elismerést érdemlő, szabad és mással nem helyettesíthető lény.
- Csak magához képest „viszonyítható” egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak.
- Tettei érzelemvezéreltek.
- Erős „én” központúság jellemzi, mások érdekeinek figyelembevétele csak lassan fokozatosan alakul ki.
- Az óvodás korú gyermek *alapvető tevékenységi formája a játék*, melyen keresztül egyéni képességeinek megfelelően fejlődik. A játékon keresztül biztosítjuk kiegyensúlyozott fejlődésüket, hozzájárulva személyiségük sokoldalú kibontakoztatásához.
- Biztosítjuk minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést. Nem adunk helyet az előítéletek kibontakozásának sem társadalmi, sem egyéb tekintetben.
- Az óvodánkban nevelkedő gyermekek a teremtett világ dolgai felé legyenek nyitottak, talentumaikat bátran merjék felfedezni magukban, korlátaikat elfogadni. Magában foglalja a keresztény szeretet alapján az előítéletektől mentes gondolkodást.
- Olyan gyermekek nevelésével szeretnénk foglalkozni, akik szeretettel, örömmel, jókedvűen jönnek óvodánkba, s készek a befogadásra, az óvónők pedig készek a gyermeki személyiség spontán és tervszerű fejlesztésére.

Célunk, hogy az óvodában felnövekvő gyermekek sokszínűsége az óvodai nevelés hatására harmonikusan illeszkedjék az európai uniós polgárrá növekedés útján.

Óvodakép

- Pedagógiai programunkkal olyan értéket szeretnénk megteremteni, melyben minden partnerünk (gyermek, szülő, óvodapedagógus, dajka) jól érzi magát, ezáltal aktív részese a megvalósításának.
- Óvodánk a családi élet kiegészítésére törekszik, erősítve a meleg, bensőséges biztonságot sugárzó, egymásra figyelő, bizalmon alapuló kapcsolatot. Figyelembe veszi a gyermek és családok eltérő hagyományait.
- A mi óvodánk érzelmi biztonságot nyújtó, derűs, családias, szeretetteljes, gondoskodó, türelmes odafigyelést, az élmények feldolgozását támogató és nyújtó hely, ahol a gyerekek megtapasztalhatják a személyükre irányuló tiszteletet, elfogadást, megbecsülést. A gyerekek érdekében óvodánk ellene szól minden olyan kezdeményezésnek, melyek zavarhatják a gyermekek fejlődését, esetleg inadekvát a terhelhetőségükkel.
- Ahol a fejlődés és fejlesztés leghatékonyabb pedagógiai eszközének a szabad játékot tekintjük.
- Szeretnénk, ha a fejlődés és a fejlesztés töretlen lenne lelki síkon, szakmai téren és tárgyi eszközökben is. Cselekedeteinknek tükrözni kell Istenhez való tartozásunkat, mely a gyermekekkel való foglalkozásban, a szülőkkel való együttműködésben egyértelműen megnyilvánul.

Az óvodánk funkciói:

- óvó – védő
- szociális
- nevelő – személyiségfejlesztő
- Az óvoda közvetetten segíti az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszeré és tárgyi környezete segíti a gyermek környezettudatos magatartásának kialakulását.
- Tiszteletben tartjuk a szülők jogait a gyermeknevelésben, a gyermekekkel kapcsolatos döntések meghozatalában, és igyekszünk partnerek lenni ebben.

Pedagóguskép

Pedagógusaink a jó családi bánásmóddhoz hasonlóan, olyan játékba ágyazott komplex személyiségfejlesztésre törekszenek, ahol *minden gyermek megfelelően fejlődik*, a gyermeki szükségletek, jogok, érdekek állnak mindenképpen felett.

Óvodánknak a szabadság és korlátozás kellő arányával, biztonságot és bizalmat, elfogadást és védelmet kell nyújtania a gyermekek számára.

Pedagógusaink:

- A gyermekek integrált nevelésében alkalmazkodnak az eltérő képességekhez, eltérő viselkedéshez.
- Magas szintű pedagógiai és pszichológiai kompetenciákkal rendelkeznek: elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség.

- Együttműködik a különböző szakemberekkel (sajátos nevelési igényű gyermekekkel foglalkozók), iránymutatásait, javaslataikat beépíti a pedagógiai folyamatokba.
- A gyermek sokoldalúan, a maga ütemében fejlődik.
- A gyermek személyiségét harmonikus összhang jellemzi – önmaga adottságaihoz és képességeihez mérten.
- Nagyon fontos az egymás elfogadása, az egyéni értékek feltérképezése és kibontakoztatása.
- Tiszteletben kell tartani a gyerekek egyéniségét a jó közérzetet biztosító együttélés szabályainak keretei között.
- A néphagyományörzés, a helyi hagyományaink ápolásának értékmegőrzése, a multikulturális értékek, nyelvek megismertetése - közvetlen átélése alapja az emberi erkölcsi normák közvetítésének s egyben módszere, eszköze, eredménye, a gyermeki személyiség pozitív alakulásának alap eleme.
- Óvodánk nevelő közössége a jövőben is szeretne életvidám, gondolkodó, döntésképes, *elfogadó, toleráns, segítőkész* gyermekeket nevelni.

A nevelés nem más, mint érték közvetítés. Olyan értékrendszert kell kidolgozni, mely mindenki számára elfogadott és követendő. Ezt az értékrendszert a szülőkkel együttműködve, azt maximálisan betartva kell gyakorolni.

- Hiteles és példamutató.
- Önálló és öntevékeny.
- A szabadság és korlátozás jó arányával biztonságot, bizalmat, elfogadást és védelmet nyújt.
- Segítő odafigyeléssel együtt él a gyermekkel: vidámságban, szeretetben, feltétel nélküli elfogadásban, felismeri benne az értéket – tehetséget.
- Rugalmas és leleményes.
- Figyelmes és kitartó.
- Kreatív és minden jóra nyitott.
- Hiteles és őszinte.
- A szülőkkel együttműködő.
- Elhivatott a programmal szemben, *hisz a kisgyermekkor adta szenzitív lehetőségekben, amely elősegíti a kétnyelvű program hatékonyságát.*
- *Szeret és tud játszani.*

Szülőkép

Feltételezzük, hogy óvodánkba olyan szülő hozza gyermekét, aki programunkat, elképzeléseinket ismeri, kitűzött céljainkkal, feladatainkkal azonosulni tud, *mélyen átérzi a játék, játékba integrált tanulás tevékenység elsődlegességét*, s ezért gyermeke érdekében

együttműködő, nyitott, érdeklődő, gyermeke fejlődése érdekében tevékenyen részt vevő tagja óvodai életünk alakításában.

- Képes az együttnevelésre, a gyermekek személyiségfejlesztésére, a jó kapcsolat kialakítására és megtartására.
- Segíti gyermekközpontú személyiségével a helyi Pedagógiai program megvalósítását.
- Tiszteli a gyermek pedagógusát és az óvoda valamennyi dolgozóját.

Az óvodai nevelés alapelvei, céljai

Az óvoda a gyermek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény, amely a gyermeket fokozatosan, de különösen az utolsó évében az iskolai nevelés-oktatásra készíti fel.

A gyermek nevelése *elsősorban a család joga és kötelessége*, ebben óvodánk kiegészítő szerepet vállal, esetenként hátránycsökkentő szerepet tölt be a szülőkkel szorosan együttműködve.

Óvodánk nevelési alapelvei

- A gyermeki jogok maximális tiszteletben tartása, az esélyegyenlőség biztosításával.
- Azoknál a gyermekeknél, akiknek nevelhetősége eltér a többi gyermek nevelhetőségétől, sajátos nevelési igényű gyermekekről beszélünk. Ebbe a csoportba tartozó gyermekek nevelése eredményessége érdekében az óvodai követelmények módosítását és a szokásostól eltérő, nagyobb mértékű pedagógiai segítségnyújtást kell biztosítanunk.

Biztosítjuk a sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelését.

Magasabb értékeket kínálunk a sajátos nevelési igényű gyermekek együttnevelésével. Figyelembe vesszük a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztésének igényeit

(szakvélemény alapján)

Külön gondot fordítunk arra, hogy a gyermek minden segítséget megkapjon hátrányainak leküzdéséhez.

- A gyermeket megbecsüljük, különleges védelemben részesítjük.
- Figyelembe vesszük a gyermekek egyénenként eltérő biológiai és fejlődési ritmusát, igényeit, szükségleteit, családi háttérét.
- Biztosítjuk az optimális személyiségfejlődéshez nélkülözhetetlen érzelmi biztonságot, derűs, szeretetteljes légkör megteremtését.
- Elősegítjük a 3 – 6 éves korú gyermek személyiségfejlődését, egyéni képességeinek alakulását.
- Segítjük a gyermeket szociális érzékenységének fejlődésében és én-tudatának alakulásában, teret engedve ön-érvényesítési törekvésének.
- A gyermeket eljuttassuk az iskolakezdéshez szükséges értelmi, lelki, szociális és testi fejlettséghez.
- *Óvodánk vallási, világnézeti tekintetben nem elkötelezett.*

Óvodánk nevelési céljai

Általános célok

- A gyermekek egyéni és életkori sajátosságait szem előtt tartva, a gyermek kíváncsiságára, érdeklődésére, életkori sajátosságaira alapozva tapasztalatszerzés biztosítása a természeti és társadalmi környezetről, valamint a gyermekek értelmi képességeinek alapozása, fejlesztése. Törekszünk a harmonikus személyiségfejlesztésre a játék, mint nevelési eszköz segítségével. Mindezen célok eléréséhez segítségül hívjuk a:
 - *Néphagyományörzés* hatalmas eszköztárát.

Együttműködünk a sajátos nevelési igényű gyermek integrált nevelése során - a gyermek fogyatékoságának típusához igazodó- szakképzettséggel rendelkező szakemberekkel.

Célunk :

- A folyamatos szakmai tanácsadás igénylése, az óvodai nevelőmunkán túl a szülők és az óvoda együttműködésének megteremtése, kellő hangsúllyal az integrált fejlesztésre. Az elvárások igazodjanak a gyermek fejlődési üteméhez.
- A sajátos nevelési igényű gyermeket a fejlesztés ne terhelje túl.
- A hátrányokkal küzdők és a tehetséges gyermek differenciált segítése.
- Az együttnevelés megvalósításában érvényesüljön a rehabilitációs, rehabilitációs szemlélet és a sérülés specifikus módszertani eljárások alkalmazása.
- Sikerkritériumunk a gyermek beilleszkedése, fejlődése, az együttthaladás lehetősége tekinthető.

Speciális célok

- Manuális cselekedtetésre ösztönző népi kismesterségek, népi gyermekjátékok, mondókák, a jeles napokról való megemlékezés képezik *népi hagyományaink ápolását*, a szülőföld szeretetét akár *multikulturális (szlovák, osztrák)* szinten is.
- Kiemelten figyelemmel kísérjük az egészséges életmód kialakításának XXI. századi módszereit. (saját fűszernövénykert, gyakori és sok fajta testmozgás, szabad levegőn tartott foglalkozások, pihenés, természetes anyagok megjelenése a gyermeket körül vevő belső és külső környezetben...stb).
- Alapfeladatunk:
 - Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelése, oktatása
 - gyermekek napközbeni ellátása

Az óvodai nevelés feladatai

A nevelési feladatok, tevékenységek biztosítják a gyermek személyiségének fejlődését közösségi életre történő felkészítését, a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni

fejlesztését, fejlődésének elősegítését, amelyekkel minden gyermek eljut az iskolakezdéshez szükséges értelmi, lelki, szociális és testi fejlettséghez.

Egészséges életmód alakítása

Célunk

- Az egészséges egyszemélyes állapot, ahol az egyén harmóniában él önmagával és a környezetével. Legfőbb célunk az egészséges gyermek, ennek okán a prevenció.
- Egészségre orientált higiénias szemlélet és kifogástalan higiénias magatartás kialakítása.
- A gyerekek egészségének védelme, szervezetük edzése.
- Egészséges táplálkozás alapjainak lefektetése.
- A gyerekek testi és lelki egészségének védelme.

Az óvodapedagógus feladatai

- Figyelembe veszi az egyéni sajátosságokat, egyénre szabottan segítséget nyújt.
- Szeretetteljes, nyugodt légkör kialakítása.
- A személyi tisztaság szokássá alakítása.
- Pozitív megerősítéssel segíti a gyermekeket a folyamat során.
- A szükséges időt, személyi és tárgyi feltételeket biztosítja.
- A családi és óvodai szokásokat összehangolja.
- Ráirányítja a szülők figyelmét az egészséges életmód szokásainak fontosságára.
- A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése;
- Az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
- A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása;
- Ha szükséges, megfelelő szakemberek bevonásával- a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve - speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

Feladatok a különböző területeken

Gondozás:

- A gyermek komfortérzetének kielégítése, alakítása.
- A rendszeres tisztálkodás iránti igény kialakítása.
- Az egyes műveletek (fésülködés, zsebkeendőhasználat, mosakodás, fogmosás, WC használat) helyes technikájának elsajátítása, gyakoroltatása.

Öltözködés:

- A ruházat mindig igazodjon a hőmérséklethez, időjáráshoz.
- A ruházat biztosítsa a szabad mozgást és óvjon a sérülésektől.
- Kényelmes lábbeli biztosítsa a láb fejlődését, a lábizmok erősödését.

Étkezés:

- Étkezési kultúra kialakítása
- Megfelelő mennyiségű és minőségű, vitaminokban, rostokban gazdag ételek fogyasztása. Minden tízórai friss gyümölcs – zöldség forrásokból áll.
- Az eszközök helyes használata.
- A különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsírtartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése.

Pihenés:

- A zavaró belső és külső ingerek megszüntetése.
- Az alvás előtti és alatti légcsere biztosítása.
- Az egyéni alvásszükséglet figyelembevétele.
- A délutáni pihenést higiénés igényünk miatt a gyerekek pizsamában illetve ágyneműs fektetőn töltik.

Levegőzés:

- Az időjárástól függően minél több tevékenység szervezése a szabad levegőn.

Tisztálkodási szabályok kialakítása:

- kötelező kézmosás étkezés előtt, WC használat után, a kézmosás szükség szerint igényének a kialakítása
- fogmosás igényének a kialakítása az étkezések után

Betegség megelőzés és egészségmegőrzés:

- A gyermek egészségének ellenőrzése (reggel érkezéskor, folyamatosan napközben, a gyermek hazaindulása előtt)
- Betegség megelőzés, stresszoldás, immunrendszer erősítés.
- Prevenációs feladatok alapja a személyi higiénia következetes megtartása, környezethigiénia
- A gyermekek önmaguk és társaik testi épségének megóvására és védelmére nevelése (konfliktuskezelés, tolerancia)
- A balesetek megelőzése céljából a személyi és tárgyi feltételek ellenőrzése, a hibaforrások megszüntetése
- Baleset esetén az SZMSZ-ben szabályozottak szerint való eljárás

Mozgás:

- Az egészséges életmód kialakulásának egyik elengedhetetlen feltétele, mely nagyban hozzájárul a gyermekek ideális testi és szellemi fejlődéséhez.
- A gyermekek minél sokrétűbb mozgásformákkal ismerkedjenek meg.
- A mozgáslehetőségek kötött és kötetlen formában valósuljon meg.
- A mozgásfejlesztő program az egész személyiség fejlesztésére irányul, s változatos tevékenységek sorozatában valósul meg.
- A motoros képességek fejlesztése
- A nagy és finommozgások, testséma és fizikai erőnlét fejlesztése.
- A szem-kéz, szem-láb koordinációjának fejlesztése.
- Problémamegoldások erősítése mozgásos tevékenységgel elvégzett feladatmegoldásokkal.
- Mozgással kapcsolatos, és mozgáshoz kapcsolódó szókészlet fejlesztése.
- Ritmikus tevékenységekkel a ritmusérzék fejlesztése.

Környezettudatos magatartás:

- A környezettudatos magatartás, a környezetért felelős életvitel elősegítése,
- A természetet, az épített és társadalmi környezetet, az embert tisztelő szokásrendszer, érzelmi, értelmi, esztétikai és erkölcsi megalapozása.
- Környezeti vonatkozásban is aktív szemléletformálás.
- A természet és benne az emberi társadalom fenntarthatóságának, harmóniájának megőrzése a környezeti válság elmélyülésének megakadályozása érdekében.
- Egészségkép fogalmi háttérének kialakítása.
- A helyi környezet kiemelt szerepének tudatosítása.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Önállóan, felszólítás nélkül, igényének megfelelően végzi a testápolási teendőket.
- Önállóan mos fogat.
- A zsebkendőt helyes technikával használja.
- Étkezés közben kulturáltan viselkedik.
- Igényli az asztal esztétikus rendjét.
- Az étkezéshez alkalmazott eszközöket helyesen használja.
- A tálból önállóan szed, helyesen ítéli meg az elfogyasztani kívánt étel mennyiségét, a kancsóból önállóan önt.
- Önállóan, megfelelő sorrendben öltözködik, ruháját, ágyneműjét összehajtja, tud cipőt kötni.

- A kanalat, villát, kést megfelelően használják. Kialakul bennük a kulturált étkezés igénye.
- Ügyel saját személye és környezete rendjére, gondozottságára.
- A használati tárgyakkal körültekintően bánt.
- Igénylik a rendszeres mozgást, a szabadban való tartózkodást.
- Kiegyensúlyozottá, edzetté, testileg-szellemileg teherbírókká válnak.
- Figyelnek saját külsejükre, arra, hogy ruházatuk rendezett, testük ápoltságos legyen.
- Ügyelnek környezetük rendjére, tisztaságára.

Az érzelmi, az erkölcsi és közösségi nevelés és az értékorientált közösségi nevelés, – az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az óvodás korú gyermek jellemző sajátossága a magatartás érzelmi beállítódása. A személyiségén belül az érzelmek dominálnak. Ezért fontos, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, otthonos, derűs, kiegyensúlyozott szeretetteljes légkör vegye körül.

Az „én” fejlődésben a 3-7 éves szakasz kiemelt jelentőségű.

A 3-4 évesre jellemző agresszív, önérvényesítő, „énes” magatartásból 7 éves kor végére eljut a gyermek a kezdeményező, együttműködő, szociális magatartás, viselkedés szintjére. Ez természetesen csak csoporthelyzetben valósulhat meg. Az együtteség, a közösen átélt élmények bizonyos többletet adnak a csoportnak, módosíthatják a viselkedést.

A szociális tanulás legfőbb eszköze óvodáskorban az utánzás, a minta követés, a felnőtt, majd a társmodell szociális viselkedésének érzelmi indítatásból fakadó átvétele, majd e minta egyre szélesebb kiterjesztése, mely megnyilvánul a gyermek tevékenységében.

Célunk

- Érzelmi biztonságot nyújtó otthonos, derűs, szeretetteljes légkör kialakítása.
- Ökológia szemléletű nevelésünk a gyermekek érzelmi fogékonyságára alapoz.
- A családi nevelés kiegészítése, együttműködés.
- A gyermekek szocializációjának fejlesztése.
- Alapvető erkölcsi normák és tulajdonságok kialakítása.

Az óvodapedagógus feladatai

- A pedagógus-gyermek, gyermek-gyermek kapcsolatot pozitív érzelmi töltés jellemezze.
- Az óvoda egyszerre segítse a gyermek szociális érzékenységének fejlődését és én - tudatának alakulását, engedjen teret én - érvényesítési törekvéseinek.
- Pozitív érzelmi viszony kialakítása a környezettel szemben.

- Érzelmi biztonságot nyújtó környezetben a gyermek életrendjének és közös tevékenységeinek megszervezése.
- A gyermekek életkorának megfelelő szokás -, szabályrendszer kialakítása.
- Ismétlődő közös, örömteli tevékenységek szervezése, amely nevelésük hagyományrendszerébe épül és mélyíti az összetartozás élményét.
- Olyan pedagógusi modell állítása, amely példaként szolgál, s közvetíti azon erkölcsi tulajdonságokat, amelyek az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség, a másság iránti megértés kialakulását segíti a gyermekben.
- A gyermekközösségbe való beilleszkedés segítése egyéni bánásmóddal, és az egyéni kapcsolatok szélesítésével.

Konfliktushelyzetek egymás közötti, igazságos elrendezésének bemutatása, megtanítása, toleráns magatartási minta közvetítése.

Etikus viselkedéshez szükséges ismeretek átadása, példamutatás. A szeretet és a kötődés képességeinek fejlesztése. Az erkölcsi értékek átadása, a gyermeki személyiség formálása

Úgy gondoljuk, hogy megérett az idő az értékek közvetítésének újragondolására. A gyermekeknek tapasztalatunk szerint szükségük van világos és kötelező korlátokra, ezzel egyidejűleg szabadságra. Az óvodás korú gyermekek különösen fogékonyak a látott példák befogadására, azok utánzására. Mint például:

- az igazságosság,
- a helyes viselkedés,
- a békés együttélés,
- a szeretet,
- az erőszakmentesség.

Olyan erkölcsi szükséglet, mely gyermekekre, felnőtte egyaránt vonatkozik. A gyermekek az értékeket nem beszéd, hanem cselekvés által, szituációkban ismerik meg, s ez által válik majd életük részévé, cselekvésük mintájává.

Az értékek tudatos feldolgozásának alapja, hogy a gyermekek:

- észleljék és utat engedjenek érzéseiknek
- megértsék és alkalmazzák a szabályokat, képesek legyenek önmaguk és mások jelzéseinek érzékelésére
- a beszéd felfogására és a nyelv helyes alkalmazására

A megismerés eszközeként sokszituációs játékot alkalmazunk. A szerepjáték megfigyelése során is információt szerzünk a gyermekek aktuális érzéseiről.

- Az óvodában tiszta és állandó értékrendet állítunk fel.
- Világos, egyértelmű elvárásokat közvetítünk.
- Egymás tiszteletére, elfogadására nevelünk.
- A különbözőségeket elfogadását, tiszteletét kiemeljük.

- Fejlesztjük a toleranciát, a türelmet, a bátorságot.
- Elegendő figyelmet fordítunk minden gyermekre.
- Megerősítő visszajelzésként használjuk a gyakori dicséretet.
- A szeretet kifejezésének ezernyi formáját alkalmazzuk (gyermek fogadása, köszöntése, odafigyelés, érintés, simogatás, ölelés, nevetés, lágy hangnem, magyarázat, közös játék, szemkontaktus...)
- A gyerekeknek legyen lehetősége megtapasztalni saját döntéseik következményeit, majd tapasztalataikat pedagógus segítségével értelmezzék és elemezzék. Az óvónő irányításával következtetéseket vonjanak le jóról – rosszról, helyesről és helytelenről.

Óvodapedagógusaink a következő feladatokat valósítják meg:

- A szeretet, a melegség, az elfogadás és a biztonság megtapasztalása.
- A megbízhatóság, a megértés, a bizalom átélése.
- A vigasz, a segítség és a támogatás megtapasztalása.
- Az érzések átélése és kifejezése.
- A saját tempó megengedése.
- A viták által a konfliktusok megoldásának megtanulása.
- A pihenés és a csend átélése.
- Bátorság ahhoz, hogy megtegyünk valamit és vállaljuk a következményeket.
- Mozgás, játék, kísérletek.
- Titkok felfedezése, titkok megőrzése.
- Testi és lelki erőszakmentesség átélése.
- Az önállóság és a felelősségteljes cselekvés kifejlesztése.
- A tisztelet és megbecsülés átélése önmagunkkal és a többiekkel szemben.
- Szabályok kialakítása.
- Az együttérzés, őszinteség, a folyamatosság elősegítése és megélése.
- A fantázia és a belső világ megtapasztalása.

Beszoktatás

- Különös gondot fordítunk az újonnan érkező gyermekek beszoktatására.
- A beiratkozást követően (egyeztetett időpontokban) biztosítjuk az újonnan beiratkozott gyermekek számára, hogy az udvari és foglalkoztató szobai játékban a szülő jelenlétében részt vegyenek, így ismerkedjenek az óvodával, az óvodapedagógusokkal, a gyermekekkel és a környezettel.
- A gyermekek érkezésének első időszakában, a szülővel egyeztetett módon, az új gyermekek fokozatosan egyre hosszabb időt töltenek óvodánkban.

- Az óvoda kialakítandó hagyományait, szokásait beépíti a csoport mindennapi életébe. Ezzel kapcsolatos elvárások
 - A születésnapokat a szülőkkel egyeztetett módon ünnepelje.
 - Az ünnepeket emelje ki a csoport mindennapi életéből.
 - Biztosítsa változatos tevékenységekkel az érzelmi ráhangolódást és levezetést.
 - Az ünnep hangulatához illő öltözéket viseljenek a felnőttek és a gyermekek egyaránt.
 - Az óvoda díszítése tükrözze a gyermekek számára az ünnep fontosságát.

A tanév során az alábbi ünnepeket – néphagyományörző rendezvényeket szervezzük meg:

- Mihály napi vásár
- Zene világnapja
- Állatok világnapja
- Márton napi lúd
- Katalin napi meggyfa ág hajtás
- Mikulás
- Advent
- Újévi jókívánságok, Háromkirály járás
- Farsang
- Március 15.
- Víz világnapja
- Húsvét
- Föld napja
- Környezetvédelmi világnap, Madarak és fák napja
- Anyák napja
- Gyermeknap
- Tanévzáró – Búcsúztató
- Az új kenyér ünnepe, terményáldás

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

- Jól érzi magát a közösségben, tud különbséget tenni a jó és a rossz, a helyes és a helytelen között,
- Alkalmazza a köszönés és megköszönés, a kérés megfelelő szófordulatait.
- A közös tevékenységekben aktív, megfelelő magatartású.
- Hiányzó társait számon tartja.
- Érdeklődik mások iránt, együtt érez társaival.

- Baráti kapcsolatai színesednek, bízik társaiban és önmagában.
- Tisztelettel viselkedik a felnőttekkel, munkájukat megbecsüli.
- Észreveszi, ha valaki segítségre szorul, felajánlja segítségét.
- Elfogadja és teljesíti az óvónő kéréseit, útmutatásait.
- A megkezdett munkát befejezi.
- Felelősségtudata, feladattudata egyre szilárdabb.
- Elfogadja az alá-, fölé-, mellérendeltségi viszonyokat.
- Konfliktusait önállóan, szóban próbálja megoldani.
- Képesek kívánságaikat módosítani, elhalasztani.
- Képes együttműködni társaival, a felnőttekkel.
- Igazat mond.

A gyermekek

- Tudják óvodájuk, csoportjuk nevét.
- Ragaszkodnak a csoportjukban lévő gyermekekhez, felnőttekhez, ezt kifejezik érzelmi és verbális szinten is.
- Baráti kapcsolatai színesednek, bíznak társaikban és önmagukban.
- Képes együttműködni társaikkal, s a felnőttekkel.
- Ismerik és betartják a kulturált viselkedés szabályait.
- Elfogadják társaik eltérő külsejét, viselkedését, beszédét, vagyis társaik másságát.
- Az adott tevékenységek által megkívánt magatartásformákat elfogadják, azoknak megfelelően cselekszenek.
- A vendégeket szertettel fogadják.
- Köszönnek a felnőtteknek és társaiknak.
- Alkalmazzák a köszönés és megköszönés, a kérés megfelelő szófordulatait.
- Értik, elfogadják és követik a felnőttek kéréseit.
- A tevékenységeket a megbeszéltek alapján befejezik.
- Szívesen végeznek munkát a közösségért.
- A közös tevékenységekben aktívak.
- Képesek nyugodtan ülni, s a felnőttre figyelni.
- A konfliktushelyzetben társaikkal megegyezésre jutnak.
- Koruknak megfelelő énképpel rendelkeznek.
- Együttműködnek a közös rendezvényeken.

Szocializáció

Úgy kell megszervezzük a gyermekeink óvodai életét, hogy az segítse erkölcsi tulajdonságaiknak – együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség - az akaratuknak - az önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat – fejlődését, szokás és normarendszer megalapozását.

A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, érzékszervi vagy mozgássérült, hátrányos helyzetű, az elhanyagolt illetve kiemelkedő képességű gyermekek nevelése speciális ismereteket, sajátos törődést igényel. Szükség esetén megfelelő szakemberek (pszichológus, logopédus) közreműködésével.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek szívesen járnak óvodába, ragaszkodnak egymáshoz, a felnőttekhez, ezt érzelmekben, szavakban és tettekben is kifejezik.
- Aktívan és érdeklődéssel vesznek részt közös tevékenységekben.
- Elfogadják az adott tevékenység által kívánt magatartási formákat.
- Igényükké válik a helyes cselekvés és viselkedés helyes szabályainak betartása.
- Tisztelettel viselkednek egymás és a felnőttek iránt, vigyáznak munkájuk eredményére.
- Észreveszik, hogy kinek, miben, mikor van szüksége segítségre.
- Bízhatnak önmagukban és társaikkal, együttéreznek társaikkal.
- Ébrednek bennük a közösségi öntudat, örülnek a közösen elért sikereknek.
- Figyelmesen hallgatják a felnőttek és a gyermekek közléseit.
- Szociálisan érette válnak az iskolakezdésre.
- Elismerik saját hibájukat, a konfliktus helyzetekben tudnak egyezkedni.
- Toleránsak egymás iránt, társuk különbözőségét elfogadják.

Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósulása

A gyermek kíváncsiságára, érdeklődésére, életkori sajátosságaira alapozva tapasztalatszerzés biztosítása a természeti és társadalmi környezetről, valamint a gyermekek értelmi képességeinek megalapozása, fejlesztése.

Programunk középpontjában a *játék*, a játékos, könnyed, természetes környezetben való „tanulást” előtérbe helyező *magyar és angol kultúra* átadása áll, a *népi hagyományaink ápolása*, melynek segítségével komplex személyiségfejlesztésre törekszünk, figyelembe véve a gyermek egyéni fejlettségét és képességeit.

Az anyanyelvi nevelés áthatja az egész óvodai életet, a gyermeki tevékenység minden területét.

A szocializációs folyamatban a beszéd, a kommunikáció a gyermek környezetével való érintkezésének, önkifejezésének, gondolkodásának legfőbb része. A kommunikáció által erősödik a gyermek biztonságérzete, növekszik tájékozottsága, gyarapodnak ismeretei, kapcsolatai, fejlődik beszédképessége, anyanyelvi kultúrája.

Célunk

- A gyermekeket olyan beszédközegbe helyezni, ahol a különböző élethelyzetekben támogatjuk a kérdezést, elkerüljük a javítgatást.

- A gyermek ne csak választékosan, hanem szépen, helyes kiejtéssel tanuljon meg beszélni.
- Az értelmi képességek, érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás és a kreativitás fejlesztése.
- Az alapvető kultúrtechnikák elsajátításához szükséges különböző képességek alakítása, fejlesztése.
- Egyre pontosabb, valóság-hű érzékelés – észlelés kialakítása.
- A figyelem összpontosítására való képesség alakítása.
- A valósághoz közelítő képzeleti működés alakítása.
- Emlékezet fajtáinak finomítása.
- Gondolkodási alpműveletek stabilizálása.
- Kreatív problémamegoldó gondolkodás lehetőségeinek bővítése.
- A beszéd fejlődésével párhuzamosan kialakuló elemi, fogalmi gondolkodás megalapozása.

Az óvodapedagógus feladatai

- Olyan változatos tevékenységek tervezése és szervezése a mindennapok során, mely épít a gyermeki spontaneitásra, kíváncsiságra, érdeklődésre, a természetben történő felfedező megismerésre, az élethelyzethez fűződő tapasztalatszerzési lehetőségekre.
- A játékosság, az élményt adó, oldott légkörben való cselekvés, vizsgálódás biztosítása.
- A kötött és a kötetlen foglalkoztatási forma közötti ésszerű arány kialakítása és a komplexitásban rejlő lehetőségek kiaknázása.
- A magyar és angol nyelvhasználat megfelelő arányainak megtartása.
- Az értelmi képességek – érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, alkotó képesség – fejlesztése.
- A szülők folyamatos tájékoztatása a gyermek értelmi fejlődéséről, további teendőkről, az otthoni fejlesztés lehetőségeiről.
- Problémák esetén, szülő beleegyezésével szakember segítségének kérése.
- A szülők figyelmének felhívása a gyermek kiemelkedő képességére, további teendőkre.
- Biztosítson módot a kérdésre, adjon választ és kérdezzen vissza, beszéde legyen szemléletes és képszerű.
- Teremtsen helyzeteket, melyekben a gyermekek elmondhatják örömeiket, bánatukat, azt ami foglalkoztatja őket.
- Ismerje fel a beszédhibákat, a hangszín és beszédritmus rendellenességeit, gondoskodjon a szakirányú fejlesztésről.
- Szervezzen játékokat a beszédszervek ügyesítésére.
- Családi háttérből kiindulva, a gyermek egyéni képességeit megismerve, beszédfejlesztő, kompenzáló tevékenység folytatása.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- Az egyszerűbb feladatokat megérti.
- Érdeklődik a környezet tárgyai, jelenségei és ezek összefüggései iránt.
- Feladat végrehajtásában kitartó.
- Szándékos figyelme időtartama életkorának megfelelő.
- Teljesítménye eredményét reálisan értékeli.
- Munkatempója, feladattartása életkorának megfelelő.
- Képes a már elsajátított ismeretek szándékos felidézésére.
- Képes a logikus, problémamegoldó gondolkodásra.
- Tapasztalatait szóban kifejezi.
- Természetes közegnek tekinti mind a magyar, mind az angol nyelvkultúrát.
- Érthetően folyamatosan kommunikáljon, beszéljen.
- Gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni.
- Minden szófajt használ.
- Különböző mondatstruktúrákat, mondatfajtákat alkotson.
- Igénylik, hogy feladatokat sikeresen és önállóan oldjanak meg.
- Képesek a környezetükről hiteles, valóság-hű képet alkotni.
- Kialakul az adott életkorra jellemző szókincs.
- Tisztán ejtse a magán- és mássalhangzókat.
- Végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.
- Legyen képes rövid történet önálló elmondására.
- Erősödnek az iskola kezdetéhez szükséges magatartási formák: önfegyelem, kitartás.

Az óvodai élet megszervezése

Óvodánk tárgyi feltételei

Óvodánk rendelkezik mindazokkal a tárgyi feltételekkel, a helyiségek és azok berendezése, felszerelése vonatkozásában, amelyek a 20/2012.(VIII.31.) EMMI rendelet 2 mellékletében le vannak fektetve.

Az integráltan fejlesztett gyermekek számára biztosítjuk mindazokat a speciális eszközöket, egészségügyi és pedagógiai habilitációs, rehabilitációs ellátást. melyekre a szakértői bizottság javaslatot tesz.

Óvodánk személyi feltételei:

Óvodánkban a nevelő munkát 4 fő (csoportonként 2-2) óvodapedagógus végzi, akik felsőfokú végzettséggel rendelkeznek. (egy fő gyakornok)

Az óvodapedagógusok munkáját csoportonként 1-1 fő dajka segíti.

A sajátos nevelési igényű gyermekeket a többi gyermekkel együtt (integráltan) neveljük saját csoportjában.

Logopédust foglalkoztatunk a beszédhibák feltárása, javítása, dislexia kiszűrése és a prevenció érdekében. A foglalkozásokat a gyermek beszédhibájának, életkorának figyelembevételével szervezi, biztosítva az óvodai élet zavartalanságát. Segítséget nyújt az óvodapedagógusoknak és a szülőknek a beszédhiba korrigálására.

Igénybe vesszük a gyermek szakvéleménye alapján az integrált nevelésben közreműködő helyi közoktatási intézmények szak és pedagógiai szolgáltatásait.

Napirend

7 ³⁰	–	9 ⁰⁰	A gyerekek fogadása, szabad játék, egészségügyi teendők gyakorlása, tízórai-önkiszolgálás.
9 ⁰⁰	–	10 ⁴⁵	Szabad játékba ágyazott megismerő tevékenység Egészségügyi teendők gyakorlása.
10 ⁴⁵	–	11 ³⁰	Mindennapos testnevelés, öltözködés, udvari játék – tevékenykedés.
11 ³⁰	–	12 ³⁰	Tisztálkodás, munka jellegű tevékenység-terítés (naposság), ebéd.
12 ³⁰	–	12 ⁴⁵	Tisztálkodás, fogmosás, készülődés a lefekvés-hez, mese – dal.
12 ⁴⁵	–	14 ³⁰	Pihenés, alvás.
14 ³⁰	–	17 ⁰⁰	Uzsonna, játék hazamenetelig. Munka jellegű tevékenységek, egyéni megbízások. Fakultatív programok

Nyitva tartás: 7.30. – 17.00.

Az óvodában a napirendet úgy alakítottuk ki, hogy a szülők gyermeküket az óvodai tevékenység zavarása nélkül behozhassák, illetve hazavihessék.

Hetirend

	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA	CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK
Délelőtti játékba integrált tanulás	Ének-zene	Rajzolás, festés, mintázás kézimunka	A külső világ tevékeny megismerése /matematikai elemekkel	Mozgás, Mozgásos játékok	Vers, mese, dramatikus játék
	Mindennapos testnevelés	Mindennapos testnevelés	Mindennapos testnevelés	Mindennapos testnevelés	Mindennapos testnevelés

Udvari játékba integrált tanulás	Mozgás, Mozgásos játékok	A külső világ tevékeny megismerése	A külső világ tevékeny megismerése	A külső világ tevékeny megismerése	Mozgás, Mozgásos játékok
Délutáni játékba integrált tanulás	Szabadon választható tevékenységi körök	Zenés- mozgásos percek	Szabadon választható tevékenységi körök	Zenés- mozgásos percek	Szabadon választható tevékenységi körök

A csoportnaplókban rögzítjük az aktuális hetirendet.

Csoportszervezés

Óvodánk két heterogén csoporttal működik. *Az óvoda teljes nyitvatartási idejében óvodapedagógus jelenléte biztosított.* A nap folyamán délutáni időszakban az óvoda épületében fakultatív programok folyhatnak; pedagógus vezetésével térítés ellenében.

Dokumentációk

Az óvodapedagógusok által használt dokumentumokat és vezetésük szabályait külön dokumentáció tartalmazza.

Óvodánk a megállapodásban rögzített fizetési kötelezettség teljesítése ellenében vehető igénybe.

A gyermekekkel kapcsolatos dokumentumok

A tervezés szempontjai:

A tanulási munkaformákat az óvodapedagógus választja meg, melyhez figyelembe veszi:

- az aktuális témakört,
- a csoport összetételét,
- a gyermekek egyéni fejlettségi szintjét.

Óvodánkban tudatos, tervszerű munka folyik, aminek feltétele a *tervezés*. Ennek alapja a pedagógiai programban meghatározott nevelési elvek egyeztetése a csoportban dolgozók között.

A gyermekekkel kapcsolatos nevelői munka tervezése a *csoportnaplóban* történik.

Tartalma:

a gyermekek névsora,
születésnapok,
gyermekvédelmi adatok,
statisztikai adatok,
a gyermekekkel kapcsolatos legfontosabb adatok,
családlátogatások,
fogadó órák tervezése,

a szülők bevonásának lehetőségei,
napirend,
hetirend,
az óvoda által szervezett programok,
óvodán kívül szervezett programok,
beszoktatási tapasztalatok,
egyéb szolgáltatást igénybe vesz,
nevelési lehetőségek, tapasztalatok,
szokások, szabályok a csoportban,
egyéni fejlesztési lap,
projekt tervek, séták, kirándulások terve,
ellenőrzések a csoportban,

A *nevelési terv* (szokás - szabályrendszer) alapjait közösen készítjük el, a csoportba járó gyermekekre vonatkozó eltéréseket hozzáírják az óvónők.

A gyermekek fejlődésének diagnosztizálása, a fejlődésének figyelemmel kísérése, nyomon követése erre a célra kialakított „*Gyermekdossier*ban” történik.

Az óvodapedagógus tájékoztatást készít a gyermek fejlődéséről - értelmi; beszéd; látás; mozgásfejlődés -, évente kétszer, majd javaslatot tesz a további fejlődéshez szükséges fejlesztési feladatokról a szülőknek; társ szakembereknek; intézmény vezetőjének.

Egyéb gyermekekkel kapcsolatos dokumentumaink:

Felvételi és mulasztási napló

Fejlettségmérő lapok

Féléves értékelés

Anamnézis adatlapok

Az óvoda a gyermek értelmi, lelki, szociális és testi fejlődésének eredményét – szükség szerint, de legalább nevelési évenként kétszer – a gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció rögzíti.

Az óvodai élet tevékenységformái

Játék

Programunk jellegéből adódóan nagy hangsúlyt fektetünk a kisgyermek alapvető pszichikai szükségleteinek kielégítésére, a SZABAD JÁTÉK-ra, figyelembe véve annak feszültségoldó, önértékelés kialakulását elősegítő képességfejlesztő és személyiség formáló hatását.

Mi a játék?

- Sokrétű, összetett viselkedés.
- Életmódot, életformát, elsődleges életkategóriát értünk rajta.
- Szabad akaratból, külső kényszer nélkül jön létre.

- Nem az eredmény, a teljesítmény, hanem maga a folyamat a fontos.
- A gyermek a játékba viszi bele belső történéseit, érzelmeit, vágyait.
- Az igazán jó játék kialakulásának fontos feltétele, motiváló ereje maga a pedagógus játék iránti fogékonysága, játékra való hajlama, humorérzéke, rugalmassága.

A játék a gyermeket körülvevő természeti és társadalmi környezetre épül, abból táplálkozik, azt hívja életre.

A kisgyermek számára minden a játékon keresztül közelíthető meg, minden amit csinál, elsősorban játék. Ebből következik, hogy könnyű megkeresni azokat a lehetőségeket, amelyek a környezeti nevelés szempontjából is értékesek.

Játék közben természetesen fejlődnek a gyermekek azon értelmi és testi képességei, melyek szükségesek a környezeti nevelés követelményeinek megvalósításához.

Az egészségesen fejlődő, kiegyensúlyozott gyermek játéka ötletgazdag, elmélyült, nyugodt, örömteli, melyben kellemes élményeit újra átélheti, félelmei, elfojtott indulatai oldódhatnak, vágyai beteljesülhetnek.

Ezért a gyermek számára a világ megismerésének alapvető formája.

Az óvodapedagógus feladatai

- A játékhoz szükséges feltételek biztosítása (hely, idő, eszköz, légkör, élmény).
- A gyermekkorban megjelenő játékfajták tartalmának, minőségének fokozása a gyermekek egyéni sajátosságainak, igényeinek figyelembevételével.
- Különböző fejlettségű gyermekek együtt játszásának segítése.
- A gyermek beszédképességének fejlesztése a játék szituációkban.
- A játék sokoldalú fejlesztő hatásának tudatos kihasználása.
- A gyermekek fejlődésének nyomon követése (Fejlődési Napló)
- Szükség és igény szerint az együtt játszás jelentőségének felmérése, támogató, serkentő, ösztönző modell nyújtása.

Az óvodapedagógus

- a csoportban csak annyi szabályt vezessen be, ami segíti a nyugodt, rugalmas, oldott légkör fenntartását, az alkotó cselekvést, a sokféle manipulációt és az elképzelések valóra válását.
- tegye lehetővé, hogy a családban, az óvodában, a tágabb természeti és társadalmi környezetben szerzett tapasztalatokat a gyermek újra és újra a játékban átélhesse.
- segítsen a szülőknek a gyermek életkorának és fejlettségének megfelelő játékfajták és eszközök kiválasztásában.
- Tartsa be a játékírányítás elveit (önkénység, egyéni bánásmód, irányítás módjai...).

Játékfajták:

Gyakorló játék

- Kiinduló pontja a véletlen mozgásból, cselekvésből fakadó siker.

- Nagy mozgások fejlesztése
- Percepció fejlesztés
- Az újszerű cselekvés ismételtetése örömforrás.
- Szem-kéz koordináció fejlesztése
- Lehet: mozgásos, manipulációs, verbális, akusztikus.
- Általa lehetővé válik anyagok tulajdonságainak megismerésére (felület, szín, forma, nagyság).
- Szem – kéz koordinációt, finommotorikai fejlődést biztosít.
- A testséma és percepció fejlődés alapja.

Konstruktív vagy építőjátékok

Ezen tevékenység során a gyermekek különböző játékszerekből összeraknak valamit. Eleinte ez spontán történik, majd az eredmény átgondolt, megtervezett, céllal végzett építés lesz.

- Átéli az alkotás örömét, fejlődik kreativitása
- Tanulja, tapasztalja a rész-egész viszonyát
- Megfigyelő-képessége, gondolkodása fejlődik a modellkészítés során
- Matematikai ismereteket szerez
- Fejlődik a szem-kéz koordinációja
- Fejlődik percepciója
- Fejlődik verbális kifejező-képessége

Szituációs – Szimbolikus -Szerepjáték

- Nagyon gazdag tárháza van.
- Tapasztalat, ismeret, elképzelés, érzelem ötvöződik benne.
- Kezdeményező-készség, önkéntesség, önállóság fejlődik általa.
- A szabad választás lehetőségét biztosítja.
- Szocializációs szerep fejlődésében nagy jelentőségű.
- Kommunikációs készség fejlesztéséhez elsődleges játékforma.
- Eközben a szervező készség előtérbe kerül.
- Alapvető erkölcsi értékek és az együttélés szabályainak rögzítésére alkalmas
- A gyermekek a vállalt szerepeken keresztül ábrázolják a valóság számukra fontos mozzanatait.
- Konfliktus feloldó hatású.

Szabályjátékok

Felölelik a teljes játékkört a maga mozgásosságával, az észlelést igénylő képi kultúrájával és teljes értelmi rendszerével.

- Érzelmeket tanul, megtanulja indulatait fékezni
- Megtanulja a siker- és kudarc-tűrést
- Helyes magatartásformákat sajátít el
- Fejlődik közösségi érzése, felelősségtudata
- A szabályok betartása fejleszti önuralmát
- Fejlődik logikus gondolkodása
- Fejlődik észlelése

Barkácsolás

Mindig a játék igényéből indul ki, kötetlen. Soha nem öncélú. Az elkészített eszközöknek mindig van funkciója.

- Alapja a gyűjtő munka.
- Beépítik a játékba, de lehet játékjavítás, - készítés is az indíték.
- Széleskörű ismereteket ad az anyagokról, eszközökről.
- Manuális készség fejleszthető általa.

Dramatizálás, bábozás

A bábozás a gyermek belső világának legkifejezőbb eszköze. Ezáltal elevenít fel tapasztalatait, elképzeléseit, esztétikai és szociális élményeit.

A dramatizálás szoros összefüggésben áll a bábozással. Dramatizáláskor a gyermek saját vagy irodalmi élményeit játssza el kötetlen módon. Ezek az élmények érzelmileg ragadják meg a gyermeket s hatnak rá.

- Saját vagy irodalmi élmények eljátszása.
- Érzelmek és esztétika hatja át.
- Jelentős az emlékezet, kreativitás, beszédkészség fejlődése.
- Speciális kar-, és kézmozgást igényel.
- Mozgás, mimika, gesztus megjelenítésére alkalmas.

A nevelőmunkát segítő eszközök

- Kirakók, memória, fűzős figurák, dominók, gyöngyfűző készlet, tükör, babakonyhai, babaszobai játékok, orvosi táskák, szerszámok, babák, babakocsi, állatok, vonat szett, fa építőköcska, legoduplo, papírtéglák, bábok, társasjátékok.
- Udvari játék: mászóka, csúszda, homokozó, babaház, többfunkciós „vár”

A játékirányítás ajánlott módszerei:

- Az óvónő tartsa természetesnek, hogy a 3 – 6 – 7 éves gyerekek játékszínvonalai különböző. Egyrészt igazodjon az adott fejlettségi szinthez, másrészt segítse elő, hogy a gyerekek egyéni lehetőségeiknek megfelelően magasabb szintre jussanak.

- Az óvónő biztosítsa, hogy a gyerekek saját elgondolásaikat megvalósíthassák a játékban, s hogy fantáziájuk, érzelmeik szabadon megnyilvánulhassanak. Kísérje figyelemmel a játszócsoportokat.
- Az elmélyülten játszó gyerekeknél az óvónő játékirányítása legyen „játékkövető”, szemlélő, hagyja a gyerekeket tevékenykedni.
- A játék közben felmerülő konfliktusokat hagyja az óvónő, hogy a gyerekek maguk oldják meg. Csak akkor avatkozzon be, ha ez nem sikerül, vagy a gyerekek veszélyeztetik egymás testi épségét, játékát.
- A kiscsoportos korú gyermekek és a helyüket nem lelő gyermekek esetében az óvónő játékkezdeményező, példaadó játéktárs legyen!

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére

- A játék folyamán a gyermek kezdeményező, alkalmazkodó, kitartó, alkotó, másokat elfogadó- segítő derűs, harmonikus, szeretetteljes személyiséggé válik.
- Alakuljon ki a szociális magatartást alakító modellkötés
- Váljanak önállókká, a szerepjáték szerepeinek elosztásában, a játékszerek és eszközök megválasztásában.
- A felmerülő konfliktushelyzetet próbálják önállóan megoldani.
- Egyéni ötleteiket, kreativitásukat kamatoztatva bonyolultabb építményeket hozzanak létre, a „technikai titkokat” átörökítik óvodában maradó társaikra.
- Képesek legyenek a szabályjátékok irányítására, az ehhez kapcsolódó szabályok betartására.
- Társas viselkedésükben érezhető a jó szándék, az egymásra figyelés, az együttérzés, a segítőkészség.
- Egymással és a felnőttekkel szemben kulturáltan, udvariasan viselkednek és beszélnek.

Verselés - mesélés

Az óvodai nevelés másik páratlan eszköze a *mese*. A mesével is nevelhetünk.

Célja a műveltség megalapozása, a gyermek személyiségének formálása, viselkedés-kultúrájának alakítása, morális érzékenységének fejlesztése, önismeretének mélyítése, a környező világ megismerésének segítése, a gyermeki világkép stabilizálása.

Feladata

- A gyermekek olvasóvá nevelése, hogy később igényük legyen a folyamatos ismeretszerzésre az őt körülvevő világról.
- A gyermekek belső, képi világának alakítása
- A gyerekek nyelvi kifejezőkészségének gazdagítása
- Az óvodában a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi –, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

Mi a mese?

- A gyermek számára a teljes világ kerek tükörképének közvetítője.
- Érzelmi, értelmi, erkölcsi képességeinek fejlesztési eszköze.
- A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője.
- Az egyetlen beszédmód, amelyre a gyermek tartósan, kényszerítés nélkül tud figyelni.
- Örömforrás, magától értetődő társas élmény.
- Átjárja a gyermek személyiségét, lelki feltöltődést ad.
- A mese – képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.
- Különös, játékos beszédkapcsolat, szellemi szükséglet kielégítése, szórakoztatás, kellemes időtöltés, együttes élmény. Helye és ideje van mindig, ahányszor a nap folyamán lehetőség és igény van rá, kiemelten a délutáni pihenés előtt.

Az óvodapedagógus feladatai

- A gyermekre figyelő, szeretetteljes hangulat megteremtése, melyben érvényesül az együtt játszás öröme.
- Naponta mesélés, verselés, mondókázás valamint lehetőség biztosítása a gyermekek számára is.
- Irodalmi anyag színvonalas összeállítása, különös tekintettel a magyar népmesékre.
- Az irodalmi anyag tudatos, igényes, idő- és alkalmyszerű összeállítása, évszakoknak megfelelő, környezet megismeréséhez ill. tevékenységekhez csoportosíthatóan.
- A mesék kezdetben egyszerű, ritmikus ismétlődésekkel tűzdelt formáját váltsák fel a több szálon futó állatmesék, népmesék, történetek, népi játékok, közmondások, meseregények.
- A mese és vers anyagát a csoport életkori sajátosságainak megfelelően válogassa össze.
- A kisgyermekkorban kedvelt hagyományos formák - mondóka, verselés, mesélés, dramatizálás, bábozás - lehetőségének folyamatos biztosítása. A siker mindig a nevelő szövegtudásán, aktivitásán, kapcsolatteremtő képességén múlik.
- Minden korosztály nevelésében az ölbéli játékok alkalmazása, melyek a gyermekkel való kapcsolatteremtés eszközei is.
- A mese, vers, mondókák kiválasztásának szempontjai között szerepeljen az angol nyelvű anyag kiválasztás,
- A népi, a klasszikus és a kortárs irodalmi művek, az angol nyelvű mesék, mondókák megfelelő arányának alkalmazása fő szempont.
- A szóbeliség és mozgás összekapcsolásának lehetővé tétele. Az irodalmi nevelés kulcskérdése, hogy az óvodában mindkét műfaj a szóbeliségben él és hat, pedig a vers:

ősi formájában, énekelt, mozgással (tánccal) kísért szöveg. Mondani, és csinálni kell kisgyerekeknek csak úgy érdekes.

- Az irodalmi élmények vizuális megjelenítésére minél több lehetőség biztosítása.
- Beszédfejlesztés, mely csak indirekt módon lehetséges, utánzásos alapon, játékon keresztül.
- Személyes példamutatás, kommunikációs helyzetek teremtése, a gyermekek közötti párbeszéd ösztönözése. Az óvodapedagógus szép beszédpéldájával, jól artikulációval, választékosan beszélő környezet biztosításával pozitívan befolyásolja a gyermek nyelvi fejlődését.
- Beszédproblémák esetén a háttér felderítése elsődleges feladat, majd szükség esetén speciális szakember segítségét kérése, szülői tájékoztatás mellett.
- A logopédussal jó együttműködés kialakítása, melynek során az érdekeltek pontosan ismerik saját és egymástól jól elkülöníthető, de azonos cél érdekében folyó feladataikat, munkamódszereiket.

A nevelőmunkát segítő eszközök

Bábok, ritmuseszközök, mesekönyvek, diafilmek...

Feladatunk életkoronként:

A 3-4 éveseket megismertetjük 8-10 mondókával, verssel; 10-12 mesével.

Ezek elsősorban: - hőcögtetők, lovagoltatók

- ujjkiszámlolók, tenyeresdik, arcsimogató
- hangutánzó mondókamesék
- egyszerű állatmesék, láncmesék
- rövid versek, történetek.

A 4-5 éveseket megismertetjük 4-5 mondókával, 6-7 verssel, 12-14 mesével.

Ezek elsősorban:

- népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, mesék
- vidám, humoros versek
- / prózai / állatmesék
- halmozó, vagy láncmesék
- egyszerűbb szerkezetű tündérmesék
- írók, vagy az óvónők alkotta történetek (gyerekkorról, hasonló korú kisgyerekekről, állatokról, állatkölykökről...)
- a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi
- klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

Az előző évben megismert mondókákat, verseket, meséket a gyerekek kívánsága szerint ismételtetjük.

Lehetőséget teremtünk arra, hogy a gyerekek elbábozhassák kedves meséjüket segítségünkkel, ha szükséges.

Az 5-6-7 éveseket megismertetjük 10-12 mondókával, verssel:

Ezek elsősorban: - népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, mesék
- változatos kiszámolók
- találós kérdések, felelgetők, csúfolók, szólások, mondások
- többversszakos versek.

Később a mesegyűjteményt 15-20 új mesével gazdagítjuk.

Ezek elsősorban: - bonyolultabb, tréfás mesék
- hosszabb tündérmesék
- folytatásos mesék, melyeket a délutáni pihenő előtt mesélünk el a gyerekeknek.
- a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi
- klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

Az előző években megismert irodalmi anyag gyakorlására lehetőséget biztosítunk a gyerekek igénye szerint.

A gyerekek nyelvi kifejezőképességének gazdagítása

Az óvónő élményszerű előadásmódjával (mimikájával, gesztusaival, a nyelvi fordulatok életre keltésével) segítse elő az irodalmi mű megértését.

A mesékben szereplő ritka, régies vagy tájnyelvi kifejezéseket, szókapcsolatokat, magyarázza meg a gyerekeknek.

Tegye lehetővé, hogy élményeiket kibontakoztathassák a bábjátékban és a dramatikus játékokban is. Így fejlesztheti nyelvi emlékezetüket, fokozhatja beszédkedvüket, segítheti a párbeszéd gyakorlását, a szabad önkifejezést, a szép, tiszta beszéd alakulását.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- Szívesen ismételtet verseket, rigmusokat, mondókákat, szólásokat, találós kérdéseket.
- Egyedül is vállalkozik az irodalmi anyag elmondására, újrájátszására.
- Örömmel várja a mindennapos mesehallgatást.
- Van kedvenc meséje, ismeri és visszaadja annak rövid tartalmát.
- Szívesen mesél, versel, mondókázik, bábozik, dramatizál önmaga és társai szórakoztatására magyarul; angolul egyaránt.
- Tud meséket és történeteket kitalálni, elmondani magyarul – angolul, azokat mozgásban megjeleníteni.
- Alakul mese tudata, megkülönbözteti a valóságot az elvonttól.

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Kodály a magyarság meghatározásaként a nyelvet és a zenét említi, harmadik fontos tényező mellettük a mozgás. Ezek a gondolatok számunkra is irányt szabnak, útmutatást adnak. A zene embert formáló ereje kihat az egész személyiségre. A zenei nevelést már a születés előtt kell elkezdni. A saját néphagyományainkból való kiindulás mellett ügyelni kell arra, hogy csak művészi értékű zene lehet a nevelés anyaga.

Célja

- Fogékonnyá tenni a gyermeket a szép befogadására, formálni ízlését, emberi magatartását.

Az óvodapedagógus feladatai

- A dalanyag összeállításakor kísérelje figyelemmel a mondókák, ölbéli dalos játékok, rigmusok, a mődaltok, zenehallgatás megfelelő arányát.
- A játék eredeti formáját, a dal szövegéhez kapcsolódó játékmozdulatokat a változatos térformákkal és mozgásanyaggal tartsa meg.
- A zenehallgatásnál elsősorban az élő dalolást, zenélést alkalmazza.
- Jelenjen meg a csoport életében a néptánc lépéseinek, zeneanyagának igényes – játékos tevékenykedése.
- Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások, az angol nyelvű rigmusok fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek
 - éneklési készség fejlesztése,
 - hallásfejlesztés,
 - ritmusérzék fejlesztés,
 - a zene meghallgatására nevelés.
- A zenei anyanyelv megalapozása.

A nevelőmunkát segítő eszközök

Síp, furulya, maracas, csuklósörgő, csörgődob, kasztanyetta, triangulum, cintányér, ritmusfa...

Feladatunk életkoronként:

3-4 évesek gyerekek:

- Ismerjenek meg 5-7 mondókát, „ölbéli játékot”, 10-14 játékdalt, mődalt. A mondókák, dalok rövidek legyenek. A hangterjedelem ne lépje túl a kívánt távolságot. A dalokban a 2/4-es ütemen belül egyszerű negyed és páros nyolcad ritmusok váltakozzanak.
- Érzékeljék az egyenletes lüktetést. Mondókázás, éneklés közben fejezzék ki azt játékos mozdulatokkal.
- Figyeljék meg a halk – hangos közti különbséget beszéden, zörejen.
- Ismerjenek fel különböző zörejeket, ill. 2-3 dallamjátszó hangszer és ritmusjátszó hangszer hangszínét.

- Ismerjék fel a magas – mély hangok közti különbséget beszéd, ének hangszer segítségével.
- Az óvónő ébressze fel a gyerekek spontán alkotókedvét énekes beszédével, mondókáival, dalos játékaival, keltse fel a zenehallgatás iránti érdeklődésüket.

4-5 éves korosztály:

Mozgásuk fejlettebb a kicsiknél. Érdekli őket a dalok szövege, megértik a tréfás szavak játékos humorát, szívesen vállalják a közös játékot. Ezért arra kell törekedni, hogy a gyerekek mozgása esztétikus legyen, a már nehezebb csigavonalas, hullámvonalas, szerepcserélős körjátékok során is.

- A gyerekek egyedül is énekelhetnek.
- A dalanyagban 4-6 új mondóka, 12-15 játékdal és 3-4 műdal szerepeljen. A hangkészletben a lefelé futó motívumokban a fá és a ti hang is előfordulhat.
- A dalokban szünet és szinkópa is lehet.
- Fejezzék ki az egyenletes lüktetést játékos mozdulatokkal, tapssal, körbejárással.
- Emeljék ki a mondókák, dalok ritmusát.
- Egyszerűbb ritmushangszeren fejezzék ki az egyenletes lüktetést és a ritmust is.
- Változatos mozdulatokkal emeljék a motívumok hangsúlyait (két 2/4-es ütem).
- Érzékeljék a magasabb-mélyebb hangok közti különbséget.
- Értsék meg a halk – hangos fogalom párt és tudják azt alkalmazni egyénileg is.
- Ismerjék fel az ismert dallamokat dúdolásról, hangszerjátékról, jellegzetes motívumról.
- Figyeljék meg a természet és környezet hangjait, hallják meg a finomabb hangszínek közti különbséget, ismerjék fel egymás hangját.
- Gyakorolják a visszhangjátékot (dallam-, ritmusvisszhang, váltakozó éneklés).
- Találjanak ki kis dallamfordulatokat az óvónő szöveges ritmus-, és dallammotívum modelljei alapján (név, köszöntés).

5-6-7 éves korosztály:

Dalanyagukat kiegészíthetjük 4-6 új mondókával, 16-20 népi gyermekjátékdallal, 5-6 műdallal. (lehet benne szünet, szinkópa is)

- Ismerkedjenek meg a gyerekek új térformákkal: két ellentétes irányban mozgó kör, bonyolultabb pár-, cserés-, kapus-, hidas-, sorgyarapító-, fogyójátékok.
- Az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát tudják megkülönböztetni.
- Gyakorolják a dalfelismerést jellegzetes kezdeti vagy sajátos belső, ill. zárómotívumról, ritmusról.
- Gyakorolják a dallambújtatást (hallható jelre).
- Szerezzenek minél több tapasztalatot a halk-hangos, lassú-gyors zenei párok változatos alkalmazásában.
- Érezzék a tempókülönbséget (gyors-lassú), tudják azt énekkel, mozgással is kifejezni.

- Zenei formaérzékük fejlesztése a motívumok hosszának megéreztetésével (ritmus-, dallamvisszhang, ismétlődő motívumnyi mozgásformák).
- Használják önállóan az ütőhangszereket.
- Teremtsen lehetőséget az óvónő a gyerekek zenei alkotókedvének és improvizációs készségének fejlesztésére (dallamok kitalálása versekhez, énekes beszélgetések, kérdés-felelet játék).
- A népi mondókák elősegítik a ritmikus szövegben ismétlődő beszédhangok pontos észlelését, azok tiszta képzését és a jó beszédritmus érzékelését, alkalmazását.
- Segítik a beszédhibák oldását.
- A gyerekek éneklés, mondókázás, az énekes játékok játszása közben értik meg és sajátítják el a zenei neveléshez szükséges kifejezéseket, fogalom párokat (dallambújtatás, halk-hangos...)
- A zenei anyagban előforduló régies vagy tájnyelvű szavak gazdagítják a gyerekek szókincsét, elősegítik nyelvi kifejezőkészségének teljesebbé válását.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- A tiszta éneklésre törekszik.
- Tud dalokat, dalos játékokat önállóan elkezdni megfelelő hangmagasságban, tempóban.
- Szívesen hallgatja az óvónő énekét és hangszer játékát.
- Tud kis eltérő zörej hangokat megkülönböztetni.
- Szívesen improvizál mind magyarul, mind angolul.
- Próbál érzelmeket kifejezni a zene segítségével, mozgással.
- Ismer 16 – 20 népi gyermekjátékdalt, 5 –6 mūdalt, 4 –5 mondókát.

Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A rajzolás, mintázás, kézi munka stb... az egész gyermekkort átölelő nevelési terület. A gyermek közvetlen környezetétől számtalan spontán és tervezett vizuális ingert kap, melynek hatására tapasztalatokban gazdagodik, fejlődik. Az őt körülvevő világról egyre pontosabb ismeretei lesznek, melyeket sokrétű ábrázoló tevékenysége során megelevenít, újraalkot. Nevelésünkkel nagymértékben elősegítjük, hogy az egyszerű megjelenítésen kívül érzelmeit és a jelenségekhez való viszonyát is kifejezze.

Célja

- A gyermeki személyiség fejlesztése a vizuális nevelés eszközeivel.
- A vizuális észlelés, érzékelés, emlékezet, képzelet, a vizuális gondolkodás pontosodjon.
- Ébredjen fel a gyermekben az ábrázolás anyagaival, eszközeivel, technikáival való tevékenység vágya.
- Legyenek képesek a tárgyak térbeli kiterjedéseinek felismerésére, alakuljon tér-, forma-, szín-, arányérzékük.

- Formálódjon fantáziaviláguk.
- Fejlődjön alkotókészségük, ízlésük.
- Élményeik, elképzeléseik megjelenítésével egyéni módon tudják alkalmazni a képi kifejezés változatos eszközeit.
- Fejlődjön manuális készségük a különböző ábrázoló technikák elsajátításával.
- Alakuljon esztétikai érzékük, a szépség iránti vonzódásuk.

Az óvodapedagógus feladatai

- A gyerekek képességeinek megfelelő, hozzáférhető, megfelelő minőségű eszközök biztosítása.
- Sokféle változatos tevékenykedés a nap bármely szakában.
- A technikák folyamatos gyakorlási lehetőségének biztosítása.
- Séma nélküli segítségnyújtás a tevékenység során.
- A gyermekek ízlésvilágának fejlődése érdekében esztétikus környezet kialakítása.
- A gyermekek esztétikum iránti fogékonyságának fejlesztése műalkotások segítségével.
- Finommotorika – szem – kéz koordináció fejlesztése.
- Kreativitás, alkotókészség, fantázia fejlesztése.
- Természetes anyagok megismertetése.
- A szülők ösztönzése az otthoni ábrázolási lehetőségek biztosítására, a gyermek munkáinak megbecsülése.

A nevelőmunkát segítő eszközök

Különböző színes papírok, kartonok, filc, tű, fonal, gipszkiöntő formák, gyöngyök, gyurma, olló, ceruza, viaszkréta, festékek, ragasztók, ecsetek

A 3-4 éves gyermekek számára ajánlott vizuális tevékenység fajták a következők:

- Képalakítás:

Az óvodába lépő gyerekeket már a beszkottatás kezdetén játszva megismertetjük az ábrázolás anyagaival, eszközeivel és a technikai fogásokkal.

Lehetővé tesszük, hogy;

- rajzoljanak, fessenek, gyurmázzanak kedvük, érdeklődésük szerint
- rajzoljanak puha ceruzával, viasszal, zsírkrétával
- rajzoljanak nagyobb felületre: homokba pálcával; táblára krétával; földre tett csomagoló papírra; betonra krétával
- próbálgassák az ábrázolást a megszokottól eltérő és változatos anyagú papírokon
- készítsenek képeket rajzolással, festéssel, papírragasztással, nyomattal
- szerezzenek tapasztalatot a színekről, formákról
- tájékozódjanak a kép síkján, jelezzék a térirányokat, térviszonyokat.

A látási-, tapintási-, mozgási tapasztalatokat szerző gyerekekkel együtt éljük át a felfedezés, a „valamit” alkotás örömét.

A firkából kilépő gyermeket segítjük a továbblépésben, bátorítjuk próbálkozásait.

Plasztikai munkáknál lehetővé tesszük, hogy a gyerekek:

- tapasztalatot szerezzenek a természeti tárgyak tulajdonságairól (nagyság, szín, forma); a képlékeny anyagokról (hó, homok, agyag, gyurma)
- megismerkedjenek az anyagok formálhatóságával, (nyomkodva, ütögetve, gyurkálva, mintázva, gömbölyítve, bemélyítve, sodorva, simítva, tépve, gyúrva, nyomot hagyva, ragasztva...).
- Szerezzenek tapasztalatot az *építés* során a különböző tárgyakról, formákról, térbeli alakzatokról (torony...).
- Tudjanak örülni a közösen épített építménynek, gyönyörködjenek azokban.

A 4-5 éves gyerekeknél jelentkezik a szándékos képalakítás képessége. Megjelenik az ember, a környezet, a tárgyak, és a cselekmény ábrázolása. Ábrázoló tevékenységük kibontakoztatását segítjük az élmények biztosításával, a technikai fogások mélyítésével. Felhívjuk figyelmüket a részletekre, a jellemző jegyek kiemelésének fontosságára.

Lehetővé tesszük, hogy:

- fessenek ecsettel, gombfestékkal, temperával; sokféle alakú-, méretű-, színű és anyagú papírra
- felfedezzék az új színek létrehozásának (rózsaszín...), és a festés technikai „trükkjeinek” titkait,
- agyaglapokat díszítsenek lenyomattal, karcollással gyakorolják a képalakítás más módját is, (a., spárga és fonaldarabkák textil alapra való applikálása, tépéssel kialakított papírfoltok színes papírlapra történő felragasztása) szerezzenek még több tapasztalatot a színekkel, formákkal, kompozíciókkal kapcsolatban, gyakorolják a térvizonyok ábrázolását. *A plasztikai munkákhoz* gyűjtsenek terméseket, kavicsokat, használjanak könnyen megmunkálható anyagokat: textil-, fonal-, bőrdarabka, készítsenek ajándékot, sík-, vagy fakanálbábót, mintázzanak emberalakokat, állatokat, formákat; próbálják kiemelni a jellegzetes jegyeket, tagolni a formát
- ismerkedjenek meg a nyirkálás, tépés, hajtogatás, szövés, karcolás, konstruálás, applikálás technikájával; gyakorolják azokat. *Építsenek* építményeket, variálják a teret, játék után rakjanak rendet.

Az 5-6-7 évesek bátrabbak, ötletesebbek a képalakításban, a plasztikai munkák létrehozása során és az építések alkalmával is. A megismert technikai fogásokat gazdag tapasztalattal, önállóan gyakorolják.

Biztosítjuk a lehetőséget további tapasztalatszerzésre.

Lehetővé kell tenni a képalakítás során:

- egyéni és közös kompozíciókat (bábok, álarcok) alkossanak,
- egyéni ötleteiket eredeti módon jelenítsék meg,
- megtapasztalják a batikolás, kollázs, dombormű készítés technikáját.

A plasztikai munkák során:

- embereket, állatokat, tárgyakat mintázzanak, s érzékeltessék a legjellemzőbb jegyeket,
- próbálkozzanak „kétalakos szobor” formálásával (anya-gyermek, gyermek – állat, barátok),
- készítsenek játékot, ajándékot, karácsonyfadíszet, modelleket, bábokat,
- gyűjtsenek további tapasztalatot az anyagok formálhatóságáról,
- gyakorolják a papírtépés, nyírás, hajtogatás, varrás, mintázás, applikálás, fonás technikáját

Az építés során:

- szerezzenek sokrétű statikai tapasztalatot az egymásra helyezett formák egyensúlyi viszonyairól, stabilitásáról, labilitásáról; a lefedési lehetőségekről, a vízszintes-függőleges fogalmak tartalmáról, az irányokról
- építsenek maketteket (meseszínhely, falusi udvar...)
- több napon át folytathassák az építkezést.

A műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés:

- a gyermek életkorának megfelelő szintű kiállításokon való részvétel,
- a gyermek életkorának megfelelő szintű műalkotások megismerése (festmények, képek, stb.)
- szokásokhoz, hagyományokhoz kötött népi és nemzeti szimbólumok megismerése.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- Képalakításaiban egyéni módon jelezni tudja az elemi térviszonyokat.
- Élményei, elképzelései, képzeleti megjelenítésében többnyire biztonsággal használja a képi kifejezés eszközeit.
- Színhasználatában érvényesíti kedvelt színeit.
- Formaábrázolása változatos, többnyire képes hangsúlyozni a legfontosabb megkülönböztető jegyeket, jellemző formákat.
- Emberábrázolásaiban megjelennek a részformák, próbálkozik a legegyszerűbb mozgások jelzéseivel is.
- A közös munkák értékelése során saját műveivel és a műalkotásokkal kapcsolatban szóbeli véleményét nyilvánítja.
- Tud formákat mintázni elképzelései alapján és megfigyelései felhasználásával.
- Önállóan és csoport munkában is készít egyszerű játékokat, kellékeket, modelleket, maketteket.
- Fokozott önállósággal képes alkalmazni a megismert technikákat.
- Megjelenik a gyermekben az esztétikum iránti érzékenység és értékelő képesség a természet szépségeiről, mű-, és népművészeti alkotásokról.

- Igényli a közös cselekvés keretében a rendezett, izléses, esztétikus környezet észrevételét, óvását, alakítását.
- Eljut arra a szintre, hogy „művei” kifejezővé válik, megjelenik az érzelem kifejezése.

Mozgás, mozgásos játék

Az egészséges életmód kialakulásának egyik elengedhetetlen feltétele a mozgás, mely nagyban hozzájárul a gyermekek ideális testi és szellemi fejlődéséhez. A torna, a mozgásos játékok és a szabad mozgások kedvezően befolyásolják a gyermeki szervezet növekedését, teherbíró képességét és az egyes szervek teljesítőképességét. Fontos szerepük van az egészség megőrzésében, megóvásában. Felerősítik és kiegészítik a gondozás és az egészséges életmódra nevelés hatását.

Arra törekszünk, hogy a gyermekek minél sokrétűbb mozgásformákkal ismerkedjenek meg. A mozgás öröm legyen a számukra, s ezt az örömforrást az egész nap folyamán biztosítanunk kell. A mozgáslehetőségek kötött és kötetlen formában valósulnak meg a játék során, az udvari életben, a mindennapos testnevelési, foglalkozásokon.

Célja

- Gyermekek mozgáskedvének fenntartása és fokozása.
- Testi képességeik fejlesztése (erő, gyorsaság, állóképesség)
- Koordinációs képességek fejlesztése (egyensúlyérzék, téri tájékozódás, ritmus érzék, szem – láb koordináció, testséma)
- Mozdás- és tartás rendellenességek megelőzése, javítása.
- Akarati tulajdonságok fejlesztése (kitartás, kudarctűrés, önfegyelem)
- A pszichikus funkciók fejlesztése közvetett módon (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás)
- Finommotoros mozgáskészség megalapozása.

Az óvodapedagógus feladatai

- A gyermekek mozgásigényének kielégítéséhez, a mozgásos tevékenykedtetéshez szükséges hely, idő, eszköz, módszer biztosítása.
- A gyermekek életkorának és egyéni fejlődésük ütemének megfelelő, szükségleteikhez igazodó mozgásformák és terhelés biztosítása.
- Differenciált mozgásfejlesztő játékok és gyakorlatok összeállítása.
- A mozgásfejlesztés főbb területeinek változatos alkalmazása a gyermekek életkorát és egyéni fejlettségét figyelembe véve:
 - járás és futás gyakorlatok,
 - ugrás gyakorlatok,
 - dobás gyakorlatok,
 - labda gyakorlatok,
 - támasz gyakorlatok,

- talajtorna elemei,
- egyensúly gyakorlatok,
- függés gyakorlatok,
- mozgásos játékok.

A nevelőmunkát segítő eszközök

bordásfal, kenguru labdák, tornaszőnyeg, Body Roll készletek, padok, karikák, tornahenger, labdák, kötelek, babzsákok.....

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére

- Képes egyenletes iramban futni.
- Tud ütemtartással járni.
- Képes a gimnasztikai gyakorlatok esztétikus végrehajtására.
- Képes elkapni a labdát, és célba dobni.
- Képes keskeny padon egyensúlyozó járásra.
- Tud helyben labdát pattogtatni.
- Ismeri az irányokat, tud térben tájékozódni.
- Betartja a versenyjátékok szabályait.
- Képes páros ill. váltott lábbal szökdelni.
- Tud előre guruló átfordulást végezni.
- Ismer néhány mozgásos játékot és képes társaival irányítás nélkül játszani.

A külső világ tevékeny megismerése

A környezet megismerése

Feladatunk, hogy a gyermekek figyelmét *minden nevelési területen* a környezet felé kell irányítani. A növény- és állatfajok tisztelete, megbecsülése, a szülőföld, a lakóhely, az ehhez kapcsolódó személyek, az itt élő emberek, más népek megismerése és szeretete vezet el a környezettel való pozitív viszony kialakítására, és oda, hogy a gyermekek később egyértelműen és semmi mással össze nem tévesztett fogalomként értsék meg, mi a hazaszeretet és mi a magyarságtudat. Programunk összeállításánál arra törekedtünk, hogy olyan rendszeres tevékenységeink legyenek, melyek a szokások alakítását segítik elő, alkalmakhoz kötődnek, és ezek az élményszerűségét erősítik.

Célja

- A természeti és társadalmi környezethez való pozitív érzelmi viszony kialakítása.
- A gyermekek tudatos *környezet - és természetvédelmi magatartásában* fejeződjön ki a tűz, víz, föld, levegő, növény, állat, ember iránti tisztelet.
- Biztonsággal tájékozódjanak és igazodjanak el környezetükben.
- A gyermek olyan tapasztalatok birtokába jusson, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek.

- Olyan érzelmi alapozottság, érdeklődési kedv felkeltése a világunk iránt, amely kedvező alapja lehet a *környezetbarát életmódnak*.
- Ismerje meg a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.
- Környezetbarát óvoda megteremtése.

Feladatok:

3-4 éves korban:

- Az óvodai élet elfogadtatása, megszerettetése.
- Az óvoda közvetlen környezetének megismertetése.
- A család tagjai.
- Ismerkedés a testükkel: végtagok, érzékszervek, azok funkciói, ápolásuk. Önmaguk felismerése tükör előtt.
- Az évszakok szépségei, színei, jelenségei.
- Időjárás – öltözködés egyszerűbb összefüggéseinek felfedezése.
- Tapasztalatszerzés a közvetlen környezetükben található néhány gyümölcsről, virágról, zöldségről, állatról, színről.
- Rövidebb séták, kirándulások szervezése.

4-5 éves korban:

- A családról szerzett ismeretek bővítése (nevük, címük, családtagok).
- Testünk: testrészek ismerete; testséma és oldaliság fejlesztése. A testápolás fontosságának tudatosítása.
- Évszakok: a természetben bekövetkezett változások megfigyeltetése, összefüggések keresése az időjárás és az emberek tevékenysége között.
- Hajtatás, magvak csíráztatása. A növények fejlődési feltételeinek megfigyeltetése (hőmérséklet, víz, napfény hatása).
- Háziállatok, madarak, rovarok, bogarak megfigyeltetése.
- Színismeretük gazdagítása.
- Gyűjtőmunkák differenciálása, évszakalbum készítése.
- Személy -, és teherszállító járművek megfigyeltetése, összehasonlítása. A gyalogos közlekedés szabályainak gyakorlása séta közben.
- A szűkebb környezet nevezetességeinek, hagyományainak, szokásainak megismerése, szervezett séták, kirándulások alkalmával.

5-6-7 éves korban:

- A családnál szerzett ismeretek bővítése (kinek, mi a feladata otthon, nemek és kor szerinti csoportosítás, rokoni kapcsolatok).
- Testünk: a testrészek pontos megnevezése, domináns kéz tudatosítása.

- Tájékozódás az óvoda környékén.
- A napszakok, évszakok megfigyeltetése. Újabb összefüggések megláttatása az évszakok – növények – állatok – munkálatok között.
- Ismerkedés újabb zöldségekkel, gyümölcsökkel, virágokkal, állatokkal.
- Annak tudatosítása, hogy minden növény magból fejlődik ki.
- Ismereteik gazdagítása a szárazföldi -, vízi és légi közlekedési eszközökről.
- Séta során a gyalogos közlekedés szabályainak és az ehhez kapcsolódó viselkedésformának a gyakorlása.
- Színek, színárnyalatok felismertetése a környezetükben.
- A gyermek életkori sajátosságait figyelembe véve hosszabb kirándulások szervezése a tágabb környezet nevezetességeinek, szokásainak, hagyományainak megismerésére.

Az óvodapedagógus feladatai

- A természeti és társadalmi környezet megismertetése a következő témákban: család, testünk, közlekedés, évszakok, növények, állatok, napszakok, anyagok környezet-, természetvédelem, helyi természetvédelmi értékek.
- Tegye lehetővé, hogy a gyermek maga fedezhesse fel a világot, adjon lehetőséget a gyerekek által igényelt témák feldolgozására.
- A gyermekek tapasztalataira, élményeire támaszkodva új ismeretek nyújtása, illetve a meglévők mélyítése, rendezése.
- A gyermek spontán érdeklődésére építve, keltse fel kíváncsiságát, megismerési vágyát.
- Ismertesse a kulturált élet szokásait, az elfogadott viselkedési formákat, az érzelmi és erkölcs viszonyokat.
- Közvetítse a nemzeti kultúra értékeit, hagyományait, az adott tájra, helységekre jellemző néphagyományokat.
- Törekedjen arra, hogy amit csak lehet a helyszínen, a természetben, élőben figyelhessen és tapasztalhasson meg a gyermek.
- Ismerjék meg a szülőföld; az itt élő emberek (magyar, osztrák, szlovák) életét, hazai tájait, a helyi néphagyományait, szokásait és tárgyi kultúra értékeit.
- A természet, a környezet megszerettetése, a pozitív érzelmi viszony kialakítása, környezettudatos magatartás alapjainak lefektetése.
- Olyan életmód alapjainak a letétele, amely értéknek ítéli meg a környezet tisztántartását, a környezetvédő magatartás megalapozását, az energiatakarékosság előnyeinek megismertetését, a takarékoság jelentőségét a föld energiáival, a természeti szennyeződések következményeinek beláthatatlan következményeit, a szelektív hulladékgyűjtés jelentőségét, a hulladék kezelés lehetséges módjait, a fenntarthatóság jelentőségét.
- Az egészségkép és környezetvédelem fogalmának összekapcsolása.
- Értelmi képességek kialakítása.

- Verbális fejlesztés magyar és angol nyelven.
- Komplexitás egyéb esztétikai tevékenységekkel.
- Az élménypedagógia, projekt módszer, szenzitív játékok, kooperatív tanulás alkalmazása, elsajátítása. Közös környezetvédő programok szervezése a szülőkkel.
- Környezettudatos neveléshez kapcsolódó továbbképzéseken való részvétel.
- A hagyományok, népszokások, nemzeti kultúra értékeinek az ismertetése.

A nevelőmunkát segítő eszközök

Plakátok, locsoló, kerti szerszámok, nagyítók, földgömb, gyermeklexikonok...

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére

Tisztában van saját és szülei, testvérei adataival: lakáscím, név, foglalkozás.

A testrészeket az emberi test felépítésének megfelelően sorolja fel.

Különbséget tud tenni az évszakok között, ismeri jellegzetességeiket, sorrendjüket.

Felismeri a napszakokat: reggel, dél, este.

Ismeri a növény szót, önállóan gyakorolja a növénygondozás legegyszerűbb műveleteit, élményszerűen gondozza a fákat, bokrokat, virágokat...

Az általa ismert állatokat csoportosítja külső jellegzetességeik, hasznuk és élőhelyük szerint.

Van konkrét fogalma a környezetvédelem, energia-takarékosság, környezettudatos magatartás szabályairól. Azokat aktívan gyakorolja, társai, szülei figyelmét felhívja rá.

A környezet mennyiségi és formai összefüggései

Célja

A környezet megismerése során a gyerekek felismerik a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat, fejlődik tér, sík és mennyiségfogalmuk. A matematikai fogalmak fokozatosan beépülnek beszédükbe is.

Az óvoda feladata, hogy a problémahelyzetek létrehozásával a gyerekek logikus gondolkodását fejlessze. A fejlesztés az egyéni képességek figyelembevételével történik. A játékos cselekvésbe, tapasztalatszerzésbe minden érzékszervüket bevonjuk.

A gyerekek matematikai képességét a következők alapján fejlesztjük:

4-5 éves gyerekeknél:

- Halmazok képzése, összehasonlítása, egyesítése és bontása – variációs lehetőségek (6-os számkörben).
- Elemek rendezése, sorozatok kialakítása, sorszámnevek gyakorlása.
- Különböző mennyiségek összehasonlítása becsléssel és összeméréssel (relációk). Matematikai fogalmak gyakorlása.
- Irányok gyakorlása, azok használata térben és síkban való tájékozódás során.
- Számfogalom megalapozása. Tőszámnevek, sorszámnevek gyakorlása.
- Tevékenykedés tükörrel.

- Tapasztalatszerzés a geometria körében. (Építések, alkotások szabadon és másolással).

5-6-7 éves gyerekeknél:

- Halmazokról, relációkról, tükrözésről, irányokról szerzett eddigi ismereteik gyakorlása, bővítése, mélyítése 10-es számkörön belül. (felül: képességektől függően).
- Tapasztalatszerzés a területek, térfogatok, hosszúságok különféle egységekkel való méréséről.
- Zárt vonalon belül, kívül lévő pontok; nyitott, zárt vonalak felismerése.
- Rész-egész viszonyának gyakorlása (kocka-, puzzle kirakók...).
- Bonyolult ritmikus sorok kirakása, „hibajavítás”.
- Tájékozódás térben, síkban, „labirintusban”.

Az óvodapedagógus feladatai

- A gyermekek matematikai érdeklődésének felkeltése, az elemi ok – okozati összefüggések felismertetése, megtapasztalása.
- Pozitív viszony kialakítása a problémahelyzetek megoldásához, valamint a logikus gondolkodás megalapozása.
- A gyermekek érdekes problémahelyzetekkel való aktivizálása a logikus gondolkodásra.
- A matematikai kifejezések tudatos alkalmazásával a gyermekek passzív és aktív szókincsének bővítése.
- A gyermekek belső késztetésének kihasználása a feladatok megoldásánál.
- Biztosítsa, hogy a gyermek saját logikája szerint gondolkodhasson.
- Nyújtson segítséget több variáció megtalálásában.
- Fejlessze a gyermekek problémafelismerő és megoldó képességét.

A nevelőmunkát segítő eszközök

Logikai készlet, mérőrúd készlet, számoló figurák, mértani formák, dobókocka, kis tükör, dominó, társasjátékok

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére

- Matematikai jellegű helyzetről, problémáról saját gondolatait kifejezi.
- Érti és helyesen használja a mennyiségekkel, halmazokkal kapcsolatban használt összehasonlító fogalmakat.
- Képes különböző szempontok szerinti válogatásra.
- Részt tud venni mennyiségek összemérésében, alkalmi egységgel való mérésben.
- Elő tud állítani különféle elemekből különféle elrendezéssel, bontással ugyanannyit, többet, kevesebbet.

- El tud mesélni tevékenységről, történésekről, képről egyszerű darabszámmal is kapcsolatos történeteket.
- Tárgyakat tud számlálni 10-ig.
- Építései, síkbeli alkotásai során azonosítani tud különféle helyzetükben is egyező alakú tárgyakat, síkbeli alakzatokat.
- Másolással képes megépíteni a mintával megegyező elemekből és színben, nagyságban eltérő elemekből is kirakni térbeli és síkbeli alakzatokat.
- Képes különféle geometriai tulajdonságok szerint térbeli és síkbeli alakzatokat szétválogatni, egyes egyszerű tulajdonságokat meg is nevezni.
- Tapasztalatokat és élményeket szerez a tükörrel való tevékenysége során.
- A térben való tájékozódásban képes megkülönböztetni a jobbra-balra irányokat és állásokat.
- Érti és követni tudja az irányokat, illetve a helyeket kifejező névutókat.

Munka jellegű tevékenységek

Célja

Bizonyosságot szereztetni a gyermekkel arról, hogy mit tud, mire képes, mit gyakoroljon, kihez forduljon segítségért, ki az, akivel együttműködni képes. Létrehozni a feladatok megosztásával az együtt munkálkodás örömét, mely az alkotó életforma része.

A munka a személyiség fejlesztés tevékenységi formája és eszköze. A gyermek az önmagára vonatkozó (önkiszolgáló) tevékenységek során eljut a társakért, a csoport érdekében végzett munkáig. A gyermeki munka mozgatórugója a gyermek aktivitási vágya és a felnőtt megerősítő, dicsérő értékelése. A pedagógussal kialakult érzelmi kapcsolat ösztönzi őket a munkajellegű tevékenység céltudatos elvégzésére, s játéknak éli meg, még akkor is, ha az konkrét feladatra irányul, s a felnőtt fogalmai szerint munkát végez.

Az óvodapedagógus feladatai

- Megfelelő hely, idő, nyugodt légkör biztosítása az egyes tevékenységekhez.
- A gyermek méretéhez igazított eszközök biztosítása.
- Az eszközök használatának bemutatása, gyakoroltatása.
- A munkamozzanatok legcélszerűbb fogásainak, azok sorrendjének megtanítása.
- Differenciált fejlesztés, a munkakészségek és szokások alakítása az életkor és egyéni fejlettség figyelembe vételével.
- Az egyéni fejlettségnek megfelelő ellenőrzés, értékelés, segítségnyújtás.
- Az állandóság, aktivitás, folyamatosság biztosítása.
- Az önállóság fejlesztése.
- Az önbizalom, a kitartás, a felelősségérzet fejlesztése.
- A gyermekek önértékelésének, igény szintjének emelése.
- Az együttműködés formáinak megismertetése.

- A gyermek szociális magatartásának, társas kapcsolatainak fejlesztése.
- A szülők figyelmének felhívása a gyermeki munka szükségességére, a türelem, az érdeklődés, a segítség fontosságára.

Feladatok a különböző területeken

Önkiszolgáló munka

- A testápolás, öltözködés, étkezés során biztosítsa az életkornak és fejlettségnek megfelelő önállóságot.
- Ismertesse meg a gyermekeket az önkiszolgáláshoz szükséges eszközök használatával.
- Tanítsa meg a gyerekeket a feladatok elvégzésére.

Közösségért végzett munka

A naposi - felelősi rendszer fokozatos bevezetése egyéni képességeknek megfelelően.

A feladatok mozzanatainak sorrendjének bemutatása, gyakoroltatása.

Alkalomszerű munkák

Életkorhoz, a gyerekek erejéhez mért, a csoport fejlettségi szintjének megfelelő munkalehetőségek teremtése. (díszítés, javítás, üzenetek átadása, ünnepi készülődés, teremrendezés)

Állat-, és növénygondozás

- Kert (gyógy – fűszernövény) gondozása: locsolás, levélgyűjtés, gereblyezés, ültetés, begyűjtés, szárítás.....
- A természetvédelem fontosságának hangsúlyozása.
- A gyermekek aktivitásának, érdeklődésének kiaknázása.

A nevelőmunkát segítő eszközök:

kerti gyermekszerszámok (ásó, gereblye, kapa), locsolókanna, seprű, lapát...

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére

- Természetes módon, önállóan látja el az önmagával összefüggő feladatokat. (testápolás, öltözés, étkezés)
- Az alkalomszerűen adódó, egyéni megbízásokat önállóan teljesíti.
- A feladatok végzése során kitartó.
- Szívesen vesz részt a növény-, és állatgondozásban.
- Figyelemmel kíséri a környezetéhez tartozó növényeket és állatokat, a természeti változásokat.
- Segít a környezet rendben tartásában, észre veszi, ha bármely területen segíteni kell, felajánlja segítségét.
- A közösségért végzett tevékenységeket (naposi munka, felelősi munka) szívesen elvállalja.
- A rá bízott munkát felelősséggel, kitartással, megfelelő önbizalommal, önállóan elvégzi.

Tevékenységekben megvalósuló tanulás

Célja

Folyamatos tapasztalatszerzés biztosításával ismeretek elsajátíttatása, készségek, jártasságok, kompetenciák kialakítása a különféle tevékenységeken keresztül.

A gyermekek tevékenységeik során megszámlálhatatlan ismeretre, tapasztalatra, élményre tesznek szert. Éppen ezért a gyakorlati cselekvések egyben tanulást is jelentenek, s mindaz, ami a gyermekkorban egész nap történik, ennek a szervezeti kerete, formája. A tanulás feltétele a gyermek kötetlen, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás, *felfedezés, kreativitásának erősítése, a cselekvéses tanulás, a projekt pedagógia módszereinek természetessé tétele.*

Mivel a gyermek fő tapasztalati forrása a játék, meg kell teremteni a játékba integrált tanulás *magyar és angol nyelvű* feltételeit.

A gyermek belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben óvodásból – iskolássá érik.

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

A tanulás jelenléte a játékokban

Abból kiindulva, hogy a tanulás színtere a játék, az is következik, hogy:

- Minél inkább belefeledkezik a gyermek a játékba, annál inkább megindulnak benne a tanulást előidéző folyamatok.
- Minél többféle játékban vesz részt a gyermek, annál többféle tanulási hatások érik.
- A folyamatos és rendszeres játék hatására kialakuló új szükségletek mind bonyolultabb játékokhoz teremtik meg a belső, pszichés feltételeket.
- A valamilyen területen lemaradt, valamilyen részfunkció fejlődési ütemében megkésett gyermekek a megfelelően összeállított játékkészlet segítségével behozhatják lemaradásukat.

Az óvodai tanulás a játék motivációs bázisára épül. Mindvégig érvényesül a játékosság elve a tanulásban.

A tanulás alapja: az óvónő és a gyermek kölcsönös, egymásra ható közös tevékenysége.

A tanulás feltétele: a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás lehetőségének biztosítása.

A gyerekek tanulnak játék, munka és egyéb tevékenységek végzése közben is. Ennek érdekében nagyon fontos, hogy nyugodt óvodai légkörben, érdeklődéssel tevékenykedhessenek, és legyen előttük pozitív példa. Ugyanis a gyerekek magatartás – és viselkedés tanulása (szokások alakítása) utánzáson - , minta - , és modellkövetésen alapszik.

Igyekszünk a jót meglátni minden gyerekben, s továbbra is a pozitív megnyilvánulásaikra építünk.

Megfigyeljük a gyerekeket, s egyéni képességeik kibontakoztatására törekszünk.

Egyéb tanulási lehetőségek:

- spontán tapasztalatszerzés (játék...)
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés (könyvnezegetés, beszélgetés...)
- élmény -, és tapasztalatszerző séták
- élethelyzetekben adódó probléma -, és feladatmegoldás (konfliktusok kezelése, fejtörést igénylő feladatmegoldás...)
- megfigyelések végzése: a., folyamatos (évszakok, időjárás, növények, állatok...)
- alkalmi (érdekes jelenség, tevékenység...)
- az óvónő által kezdeményezett foglalkozásokon megvalósuló tanulás.

A 3-4 éveseknek - tiszteletben tartjuk a gyerekek önkéntességét, de figyelemmel kísérjük, kik azok a gyerekek, akik nem vettek részt a kezdeményezésen, s próbáljuk kideríteni, miért?

Igyekszünk olyan helyzeteket teremteni, amelyben az eddig távol maradó gyerekek is megtapasztalhatják a megismerés örömteli élményét.

A 4-5 és 5-6-7 évesek - kötött és kötetlen formában is tanulnak. A testnevelés foglalkozás kötött.

A matematika foglalkozások többnyire kötöttek, de alkalmanként – témától függően kötetlenek is lehetnek.

A környezet megismerésére nevelés leginkább természetes környezetben zajlik. Egy – egy témakört (állatok, közlekedés...) kötött formában zárunk le, az ismeretek rendszerezése és megszilárdítása érdekében.

A rajzolás, mintázás, kézimunka témától és technikától függően lehet kötött és kötetlen. Ezen felül mindennap kötetlen formában jelen van az óvodai életben: egyéni ötletek, az évszakok témái és az aktualitás jegyében sokat festünk, gyurmázunk.

A mese – vers kötetlen formában teszi színesebbé napjainkat.

Az óvodapedagógus feladatai

- Az óvodai nevelés elsődleges célja az óvodás gyermek *kompetenciáinak fejlesztése*. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes ismereteire.
- A tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.
- Kiindulópontnak tekinti a természeti és társadalmi környezetből szerzett gyermeki tapasztalatokat.
- Új élményeket, ismereteket nyújt.
- Az egyéni és életkori fejlődési ütemét figyelembe véve juttatja magasabb szintre a gyermekeket.
- Tekintettel van a családban kialakult kulturális, világnézeti, hagyományokra. Figyelemmel kíséri és elősegíti ezek spontán gyermeki megnyilvánulásait, egymásra való hatását.
- A családdal való együttnevelés során figyelembe veszi, hogy különböző otthoni környezetből érkeznek a gyermekek.

- Az óvodai tanulás során épít a gyermek cselekvő aktivitására.
- Biztosítja a gyermek sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás lehetőségeit.
- Tudatosan és tervszerűen biztosítja a gyermek fejlődéséhez szükséges differenciált tevékenység feltételrendszerét.
- Saját ismereteit tudatosan bővíti.
- Tudatosan fejleszti a gyermek értelmi képességeit: érzékelés, észlelés figyelem, megfigyelés, emlékezet, képzelet, gondolkodás, probléma megoldás.
- Az egyéni lemaradásokat tudatosan korrigálja az egyéni fejlesztések során.
- Figyelemmel kíséri a kiemelkedő képességű gyermekeket és biztosítja számukra tehetségük kibontakozását.
- Tudatosan alkalmazza az egyéni bánásmód elvét.
- Alkalmazza a pozitív megerősítést.
- A kötött foglalkozások során figyelembe veszi a játékoság, az élményt adó, oldott légkörben való cselekvés alapelvét.
- Minden korosztályban lehetőséget biztosít a kötetlenségre, játékoságra.
- Megteremteni a gyermekek számára a rugalmas beiskolázás – fejlettség szerinti iskolakezdés lehetőségeit.

Az óvodai tanulás szélesen értelmezett, az egész nevelés folyamatát átható tevékenység.

Kiindulási pontjaink

Maga a gyermek. Cselekedeteit érzelmei vezérlik, de képes együttműködésre, alkotásra, belsőfegyelem megtartására, ha érdeklődésére, egyéni képességeire alapozunk, ha tiszteljük őt. Az igazi nevelő erő az óvónő személyisége, aki szeretetteljes, türelmes magatartásával képes a „máság” elfogadására. Ösztönző, segítő, együttműködő, bizalmat keltő, céltudatos programja a gyermekek képességeit önmagához képest a legmagasabb szintre juttatja. Jó humorérzéssel rendelkezik, képes az önkontrollra, önfejlesztésre. Modell a gyermekek számára. A nyugodt tanulás feltételeinek fontos tényezője: az óvoda.

A jól átgondolt szokásrendszer, a célszerű berendezett csoportszoba, a változatos és folyamatos tevékenységek biztosítása.

Alapelveink közé soroljuk: a gyermekek személyiségének ismeretét, az egészséges alapokra épülő differenciálást, az egyéni képességekhez kötődő fejlesztést, komplex módszerek alkalmazását, integrációt a területek között, a játék és a tanulás állandó kölcsönhatását

A gyermekek tevékenységeik során megszámlálhatatlan ismeretre, tapasztalatra, élményre tesznek szert. Éppen ezért a gyakorlati cselekvések egyben tanulást is jelentenek, s mindaz, ami a gyermekkorban egész nap történik, ennek a szervezeti kerete, formája. A tanulás feltétele a gyermek kötetlen tevékenykedése közbeni, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás, felfedezés, kreativitás erősítése.

Mivel a gyermek fő tapasztalati forrása a játék, meg kell teremteni a játékba integrált tanulás magyar és német nyelvű feltételeit.

A tevékenységekben megvalósuló tanulás közben a gyermek belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben óvodásból – iskolássá érik.

Az óvodai tanulás és anyanyelv kapcsolata

A gyermek beszédképességének gondozása, fejlesztése. Oldott derűs légkör megteremtése, melyben a gyermek közlési vágya, kapcsolatteremtő beszédképessége fejlődik és fejleszthető *magyar nyelvi közegben*.

A magyar anyanyelvi és kommunikációs nevelés *átszövi a nevelőmunka minden területét*, közvetítő elemként jelen van a nevelési folyamat legapróbb mozzanataiban is.

A szocializációs folyamatban a beszéd, a kommunikáció a gyermek környezetével való érintkezésének, önkifejezésének, gondolkodásának legfőbb része. A kommunikáció által erősödik a gyermek biztonságérzete, növekszik tájékozottsága, gyarapodnak ismeretei, kapcsolatai, fejlődik beszédképessége, anyanyelvi kultúrája.

Célja

- a gyermek ne csak választékosan, hanem szépen, helyes kiejtéssel tanuljon meg beszélni.

Az óvodapedagógus feladatai

- Modellnyújtás.
- Olyan feltételek biztosítása, melyek mellett a gyermek meg tudja szeretni azokat a tapasztalatokat, melyek segítségével eljuthat a magyar – angol nyelvi kommunikációs szint legmagasabb fokára.
- Biztosítson módot a kérdésre, adjon választ és kérdezzon vissza, beszéde legyen szemléletes és képszerű.
- Teremtse helyzeteket, melyekben a gyermekek elmondhatják örömeiket, bánatukat, azt ami foglalkoztatja őket.
- Ismerje fel a beszédhibákat, a hangszín és beszédritmus rendellenességeit, gondoskodjon a szakirányú fejlesztésről.
- Szervezzen játékokat a beszédszervek ügyesítésére.
- Családi háttérből kiindulva, a gyermek egyéni képességeit megismerve, beszédfejlesztő, kompenzáló tevékenység folytatása.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére

- Érthetően folyamatosan kommunikáljon, beszéljen.
- Gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni.
- Minden szófajt használ.
- Különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtaikat alkotson.
- Tisztán ejtse a magán- és mássalhangzókat.
- Végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.

- Legyen képes rövid történet önálló elmondására.

Az óvodai tanulás specifikumai

A gyermekek részére a tanulási folyamat önkéntes, de ez az önkéntesség a tevékenységekben való bekapcsolódásnál érvényesülhet igazán. Előbb - utóbb el kell érni, hogy a gyermekek a megkezdett feladatot befejezzék, válják szokássá, hogy nem torpannak meg az első akadálynál. Az önkéntesség nem jelenti az állandó távolmaradás elfogadását. A kezünkben számtalan eszköz van, mellyel elérhető, hogy a gyermekek örömmel vegyenek részt az együttes tevékenységben.

Az egyéni képességek figyelembe vétele, valamint a meglévő ismeretekre alapozás elsődleges.

A gyermekek, ha elfáradnak, abbahagyhatják a cselekvéssort, ha tévednek, joguk van módosítani, ha nem tudnak teljesíteni, lejjebb kell menni a nehézségi fokban. Fontos a differenciált, önmagához mért értékelés. Törekszünk az egészséges önkorrekció kialakítására.

A gyermeki kíváncsiságra építünk. A gyermekek kérdezhetnek, kitalálhatnak, felfedezhetnek, próbálkozhatnak, miközben szinte észrevétlenül képesek lesznek az együttműködésre, toleranciára, az egyeztető - megegyező kompromisszumokra, önérvényesítésre, társakhoz való alkalmazkodásra.

A gyermek cselekvő aktivitása képessé teszi őket arra, hogy önmaguk becsült lehetőségei alapján vállalkozzanak. Növekszik kitartásuk, feladattudatuk, önállóságuk, szándékos figyelmük. Képesek lesznek a kudarcok elismerésére, erő kifejtésre.

Az óvodai tanulás, fejlesztést is jelent. Nem erőszakos tanítást, hanem az egyes gyermek érési folyamatához igazított, életkori sajátosságainak megfelelő eszközökkel, módszerekkel történő támasz nyújtást. E fejlesztés lehet korrekciós, illetve prevenciós jellegű.

A KORREKCIÓ (viselkedés, teljesítménybeli) lemaradás magasabb szintre való hozatalát jelenti. A korrekcióhoz pontosan ismerni kell a gyermek személyiségét, tudni kell a lemaradás területét.

A PREVENCIÓ a felmerülő lehetséges problémák megelőzését szolgálja. Ezt az érzékelés, észlelés, valamint mozgásfejlesztés által végezzük.

Óvodában előforduló tanulási, magatartási zavarok lehetnek:

- értelmi képességek zavara
- diszlexiára utaló jelek
- hiperaktivitás
- szorongó viselkedés
- agresszió,
- szociális éretlenség.

Óvodánk közössége a tehetséges gyermekek kibontakoztatására, a magatartási zavarok csökkentésére személyre szóló tervet készít.

A tevékenységben megosztott figyelemmel kell kísérni az iskolába készülő gyermekek magatartását, így szükséges ésszerű korlátokat állítani a gyermekek érdekében. Ezek szolgálják a közös munkát, segítsék az eredményességet. A hatékony munka érdekében szilárd szokás rendszert kell kialakítani. Minden szeptemberben szükséges a "státuszok" tudatos átrendezése,

a gyermekekben tudatosodjon a többféle követelmény miérettje. A felnőtt modellt mutató személyén túl, a csoport "érettebb" magja a tanulásban is húzóerőt jelent

Az iskolai élet megkezdésének támogatása

Az óvoda a nevelés folyamatában megcélozza a tanulás alapkészségeinek megalapozását a szociális, az értelmi, a verbális és testi képességek területén.

Az óvónők az iskolára való alkalmasság tétel folyamatában érvényesítik az alábbiakat:

- A feladat folyamat jellegű, a gyermekek óvodai fogadásával veszi kezdetét.
- A feladatok megoldása az életkori és egyéni sajátosságokból kiindulva, a gyermekek ismeretében történik úgy, hogy előkészíti a következő életszakaszt.
- A gyermekek adottságainak, képességeinek, készségeinek figyelembevételével kerül megszervezésre a fejlesztés.
- Az érés és tanulás együtt alkotják a fejlődést.
- A célirányos fejlesztés a gyermekek érési folyamatainak, pszichikus fejlődési jellemzőinek figyelembe vételével történik.
- A fejlesztés során prioritást élvez a gyermekek elemi szükségleteinek kielégítése, a játék feltételeinek biztosítása, a mozgás elsődlegessége.
- Az óvónők feladatai az átmenet megkönnyítése érdekében, az iskola alapküldetésének, elvárásainak megismerése.
- Szakmai együttműködés a tanítókkal.
- Tanítók fogadása az óvoda személyiség – képességfejlesztő tevékenységének megismerése érdekében.
- Kölcsönös hospitálások.
- A gyermekek iskolai látogatásának megszervezése.
- Felelősségteljes, szakmailag kompetens döntéshozatal az egyes gyermek iskolai alkalmasságáról.
- Információ, segítségnyújtás a szülőknek az iskolára való alkalmasság kritériumairól.
- Folyamatos tájékoztatás, konzultálás a gyermek fejlettségi állapotáról.

Az iskolakészültség kialakulásának folyamata

„Az iskolára, az iskolai életre való felkészítés nem funkciója, hanem eredménye a három – négy éven át tartó óvodai nevelő munkának, amely az egész gyermeki személyiség fejlesztését szolgálja.”

Az óvodáskor végére a gyermekek többsége alkalmassá válik az iskolai élet megkezdésére.

Ebben befolyásoló tényező a családi, az óvodai nevelés, valamint a belső érés.

Az iskolára való alkalmasság megállapítása nem korlátozódhat a gyermekek értelmi fejlettségére, képességeinek alakulására, hanem kiterjed az egész személyiség vizsgálatára.

Három éves kortól kísérjük figyelemmel a gyermekek fejlődését.

Évente kétszer tájékoztatjuk a szülőket a tapasztalatokról, a gyermekek teljes személyiség struktúráját érintően.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére

- Észlelése egyre pontosabb, valóságosabb.
- Képes figyelemösszpontosításra.(10-15 perc)
- Képzleti működése a valósághoz közelít.
- Emlékezetét a reprodukivitás jellemezi.

A cselekvő gondolkodástól eljut az alakuló fogalmi gondolkodásig.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A kisgyermek többsége óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. Az iskolaérettségnek testi, lelki és szociális kritériumai vannak, melyek közül egyik sem hanyagolható el, mindegyik egyformán szükséges a sikeres iskolai munkához. Célunk, hogy megfelelő iskolaérettségi szintet érjenek el gyermekeink, amit az előző tevékenységi formák megfelelő és szakszerű továbbadásával valósíthatunk meg. Az óvodáskor végére elérendő fejlettség:

A testi fejlettség szintje: Az életkorának megfelelő alakváltozás, teherbírás, összerendezett, harmonikus mozgás, testi szükségletek kielégítésének szándékos irányítására való képesség kialakulása.

A lelki képességek szintje: A gyermek lelkileg kiegyensúlyozott legyen, ismerje a viselkedés általános szabályait.

Rendelkezzen a tanuláshoz szükséges képességekkel - szándékos bevetés, figyelem, felismerés, felidézés -, megfelelő kommunikációval, elemi ismeretekkel önmagáról és a környezetéről.

Elvárható, hogy;

- Érthető és folyamatos kommunikáció, beszéd;
- Mások számára érthető formában és életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal fejezi ki, fogalmazza meg gondolatait, érzelmeit;
- Minden szófajt használ, különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat, egyéni eltérések a fogváltással összefüggően lehetségesek,
- Képes végig hallgatni és megérteni mások beszédét;
- Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről;
- Tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat;
- Ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait;
- Ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét;
- Felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit;
- Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek;
- Elemi mennyiségi ismeretei vannak.

Szociális képességek szintje: A gyermek szociális érettsége a környezete és társai felé irányuló elfogadásban, a velük való együttműködési- és kapcsolatteremtési képességében jelenik meg.

Elsajátítja az alkalmazkodó képességet, a feladattudat kialakulóban van nála, és kezdenek kibontakozni az ismeretszerzési tevékenységekhez szükséges tulajdonságok.

- Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni;
- Késleltetni tudja szükségletei kielégítését;
- Feladattudata kialakulóban van, a feladat megértése, feladattartása eredményes feladatelvégzésben nyilvánul meg;
- A tevékenységei végrehajtását biztosítja az alakuló kitartása, munkatempója, önállósága, önfegyelme.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése

A Nkt.4.§ 25.pontja szerint, a 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelete a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról alapján: „sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.”

Az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik.

A nevelés hatására a sajátos nevelési igényű kisgyermeknél is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés.

A sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek, és segédeszközök megléte akkor biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát, ha a napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges.

A fejlesztés szervezeti keretének megválasztását, az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszert minden esetben a gyermekek állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg.

A sajátos nevelési igény kifejezi

a) a gyermek életkori sajátosságainak a fogyatékoság, az egyéb pszichés fejlődési zavar által okozott részleges vagy teljes körű módosulását,

b) a képességek részleges vagy teljes kiesését, fejletlenségét, eltérő ütemű fejleszthetőségét.

Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység olyan teammunkában kialakított és szervezett nevelési folyamatban valósul meg, mely az egyes gyermekek vagy gyermekcsoport igényeitől függő eljárások (időkeret, eszközök, módszerek, terápiák) alkalmazását teszi szükségessé.

A sajátos nevelési igény a szokásosnál nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, kiegészítő fejlesztő, korrekciós, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teszi szükségessé.

A gyermekek habilitációs, rehabilitációs célú fejlesztése

A gyermekek habilitációs, rehabilitációs célú fejlesztésének az alapja a szakértői bizottság szakértői véleménye.

Az óvodai nevelőmunka során figyelemmel kell lenni arra, hogy:

- a sérült kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését az elfogadó, az eredményeket értékelő környezet segíti;
- a gyermek iránti elvárását fogyatékoságának, egyéb pszichés fejlődési zavarának jellege, súlyosságának mértéke határozza meg;
- terhelhetőségét biológiai állapota, esetleges társuló fogyatékosága, személyiségjegyei befolyásolják.

Az egyéni fejlesztési terv elkészítéséhez a gyermek sajátos nevelési igényének megfelelő szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógus, konduktorpszichológus, orvos együttműködése szükséges.

A habilitációs, rehabilitációs tevékenységet meghatározó tényezők

a) A sajátos nevelési igény típusa, súlyossága.

b) A sajátos nevelési igény kialakulásának, diagnosztizálásának és a speciális ellátás megkezdésének ideje.

c) korai fejlesztésben és gondozásban részesült gyermek esetében a korai időszak fejlődésmenete.

d) A gyermek

- életkora, pszichés és egészségi állapota, rehabilitációs műtétei,
- képességei, kialakult készségei,
- kognitív funkciói, meglévő ismeretei,
- családi háttere.

A fejlesztés magába foglalja a sajátos nevelési igény típusának megfelelően a vizuális, akusztikus, taktilis, mozgásos észlelés folyamatait, a motoros képességek, a beszéd- és nyelvi készségek és az értelmi képességek fejlesztését. *A nevelési programot egyéni fejlesztési terv is kiegészíti.*

A szükséges gyógypedagógiai feltételek biztosítása a sajátos nevelési igényű gyermek számára

- A sérülésspecifikus módszerek, terápiák, technikák szakszerű megválasztása és alkalmazása;
- az egyéni szükségletekhez igazodó környezet, speciális bútorok biztosítása;
- az egyéni szükségletekhez igazodóan speciális segédeszközök használata; a segédeszközök elfogadtatása, azok következetes használatára és megóvására nevelés;
- a kompenzációs lehetőségek körének bővítése a nem vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével;
- annak felismerése, hogy a sajátos nevelési igényű kisgyermek egyes területeken kiemelkedő teljesítményre is képes;

- rugalmas szervezeti keretek kialakítása a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni foglalkoztatásának megvalósulásához;
- az óvoda pedagógusai, pedagógiai munkát segítő alkalmazottai és a szülők megfelelő tájékoztatása a sajátos nevelési igényű gyermek befogadására, együttműködés a sajátos nevelési igényű gyermek családjával.

A többségi óvodákban megvalósuló – integrált – nevelés

A sajátos nevelési igényű gyermek családi nevelését, a közösségbe való beilleszkedését elősegítheti a többi gyermekkel részben vagy egészben együtt történő integrált nevelése.

Az integrált nevelésben résztvevő óvoda feladata:

- pedagógiai programjának kiegészítésekor és a speciális tevékenységek megvalósításakor figyelembe vegye a sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztésének igényeit,
- külön gondot fordít arra, hogy a gyermek minden segítséget megkapjon hátrányainak leküzdéséhez,
- a befogadó óvoda vezetője támogatja a pedagógusok részvételét az óvodai integrációt segítő szakmai programokon, akkreditált továbbképzéseken.

Az adott gyermek fejlesztési stratégiájának kialakítását a gyermek sajátos nevelési igényének típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező, az integrált fejlesztésben lehetőleg tapasztalatokkal rendelkező gyógypedagógus, konduktor segíti.

Közreműködik:

- a gyermeket fejlesztő óvodapedagógusok felkészítésében,
- a fogadó óvoda sajátos teendői ellátásának tervezésében és folyamatos tanácsadásában,
- a szülők és az óvoda együttműködésének figyelemmel kísérése.

Az integráltan nevelt gyermek számára biztosítani kell mindazokat a speciális eszközöket, egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs ellátást, melyekre a szakértői bizottság javaslatot tesz.

A gyermekek fejlesztésének sikerkritériuma

- a gyermekek beilleszkedése,
- az önmagához mért fejlődése .

Ezek megvalósulásához a következők járulnak hozzá:

- az együttnevelés megvalósításában érvényesül a rehabilitációs, rehabilitációs szemlélet
- a sérülésspecifikus módszertani eljárások alkalmazása.
- a „sérülésspecifikussághoz” igazított módszerek, módszerkombinációk megválasztása,
- A gyermekek integrált nevelésében, fejlesztésében részt vevő, magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség)
- az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező óvodapedagógus.

Az együttneveléshez szükséges óvodapedagógusi kompetenciák:

- szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít,

- individuális módszereket, technikákat alkalmaz,
- a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti a tevékenységekbe,
- szükség esetén eljárásait megváltoztatja,
- az adott szükséglethez igazodó módszereket megválasztja,
- egy-egy nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres,
- alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez,
- együttműködik a különböző szakemberekkel,
- a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba.

A gyermek fogyatékoságának, egyéb pszichés fejlődési zavarának típusához igazodó szakképesítéssel rendelkező szakirányú végzettségű gyógypedagógus az együttműködés során:

- segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését,
- figyelemmel kíséri a gyermek haladását,
- javaslatot tesz gyógypedagógia-specifikus módszerek, módszerkombinációk alkalmazására,
- az egyéni fejlesztési szükséglethez igazodó módszerváltásokra,
- a gyermek igényeihez igazodó környezet kialakítására,
- segítséget nyújt a szükséges speciális (segéd)eszközök kiválasztásában,
- tájékoztat a beszerzés lehetőségéről,
- együttműködik az óvodapedagógusokkal,
- figyelembe veszi a gyermekkel foglalkozó óvodapedagógus tapasztalatait, észrevételeit, javaslatait,
- segít a helyi feltételek és a gyermek egyéni szükségleteinek összehangolásában,
- kapcsolatot tart a szülővel a rehabilitáció sikerességét szolgáló ismeretek átadásával,
- részt vesz a befogadó közösség felkészítésében,
- részt vesz az óvodai és tevékenységek adaptációjában.

A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermek fejlesztésének elvei, feladatai óvodai nevelés során

A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermek:

- a mozgásszervrendszer veleszületett vagy szerzett károsodása és/vagy funkciózavara miatt jelentős és maradandó mozgásos akadályozottság áll fenn, melynek következtében megváltozik a mozgásos tapasztalatszerzés és a szocializáció.
- A különleges gondozási igényt meghatározza a károsodás keletkezésének ideje, formája, mértéke és területe.

Kiemelt feladat :

- a mozgásos akadályozottságból eredő hátrányok csökkentése, megszüntetése,

- a speciális, egyénre szabott eszközök használatának kipróbálása, megtanítása.

Biztosítani kell a gyermek állapotához igazodó megfelelő mozgás- és étletteret szem előtt tartva az önállóságra nevelés elvét.

Óvodáskorú mozgáskorlátozott gyermek fejlesztése, nevelése speciális szempontok figyelembevételét kívánja, az óvodai nevelés valamennyi területén.

Mozgásfejlesztés:

Feladat:

- megfelelő tartási és mozgási funkciók segítése,
- a hely- és helyzetváltogatás és a manipuláció javítása a nagy- és finommozgások célirányos fejlesztésével,
- az írás megalapozását célzó egyéb fejlesztések,

A mozgásfejlesztésben hangsúlyt kell kapnia a különböző önellátást, önkiszolgálást, helyváltogatást segítő-támogató eszközök szükség szerinti használata kialakításának is.

Önellátás, önkiszolgálás fejlesztése:

Feladat:

A meglévő funkcióknak, a család igényeinek megfelelően és velük együttműködve szükséges az önellátási funkciók fejlesztése, az életkornak megfelelő mindennapos tevékenykedtetés.

Játéktevékenység:

Feladat:

- Szükség lehet a játékhoz használt tér átalakítására, a játéktevékenység egészének, esetleg egyes részeinek adaptálására.
- Az egyes tevékenységek során fontos a mozgáskorlátozott gyermek aktív szerepe, bekapcsolódása.

Nyelvi fejlesztés:

Feladat:

- a mozgáskorlátozott gyermek bevonása minden nyelvi és kommunikációs képesség fejlesztését célzó tevékenységbe,
- sajátos fejlesztési célok kitűzésére, esetleg a logopédussal való együttműködés.

Éneklés, zenei nevelés:

Feladat:

- Az óvodás életkor kiemelt tevékenysége az éneklés, így a mozgáskorlátozott gyermek fejlesztésébe is beépítendő.
- Pozitív hatása előnyösen befolyásolhatja a mozgásfejlődést is (pl. elősegíti a test ellazulását), társas cselekvést jelent, fejleszti a ritmus- és tempóérzékelést.

Rajzolás, kézügyesség fejlesztése:

Feladat:

- A kézfunkciót és a manipulatív tevékenységek segítését célzó megfelelő testhelyzet megtalálása,
- a kóros izomfokozódások, együttmozgások leépítése,
- adaptált eszközök használata, esetleg az eszközök rögzítése,
- a finommotorika és grafomotoros képességek célirányos fejlesztése

Kiemelt feladat :

- a tapasztalatszerzés biztosítása, mozgásos tapasztalatszerzésre,
- a cselekvéses ismeretszerzés lehetőségének megteremtése,
- fejleszteni kell a kognitív funkciókat, különböző észlelési területeket, a figyelmet, emlékezetet, téri tájékozódást stb.

A látási fogyatékos (látássérült) gyermek fejlesztésének elvei, feladatai óvodai nevelés során

Látássérült az a gyermek is, akinek látótere – tekintése fixációs pontjától mindkét irányban legfeljebb 10°, azaz teljes szélességében legfeljebb 20°.

A látássérült gyermekek a nevelés szempontjából lehetnek vakok, aliglátók és gyengénlátók.

Feladat:

- minden látássérült gyermek esetében segíteni kell a részvételt a közös játékban,
- a közösséghez való alkalmazkodást,
- a viselkedési formák megtanulását és gyakorlását,
- a közösség előtti szereplést.

Kiemelt feladat:

- az önkiszolgálás megtanítása,
- a tárgyak és helyük megismertetése,
- a rendszeretet, a higiéné (a szem és a kéz tisztán tartása).

Az adott szembetegségre vonatkozóan mindvégig figyelembe kell venni a látássérült gyermek fizikai terhelhetőségének korlátait.

A gyengénlátó gyermekek óvodai nevelése

- Nevelésük speciális optikai eszközök segítségével a vizuális megismerés útján történik,
- Kiemelten fontos a testtartási hibák megelőzése, a helyes testtartás megtanítása, az ehhez szükséges környezet (pl. dönthető asztallap, egyéni megvilágítás) biztosítása.

A gyengénlátó gyermek fejlesztésének kiemelt területei:

- Látásnevelés: a látás használatának megtanítása a távoli és a közeli környezetben.
- A nagymozgás fejlesztése: mozgáskoordináció, mozgásbiztonság.

- Térbeli tájékozódás a látás felhasználásával.
- A finommozgás fejlesztése: a kézügyesség fejlesztése, az írás előkészítése.
- A látás-mozgáskoordináció fejlesztése: finommozgások és nagymozgások esetében egyaránt.
- Az érzékelés egyéb területeinek fejlesztése
- A hallási figyelem és megkülönböztető képesség segíti a tájékozódást, tanulást.
- A tapintás által szerezhető információk kiegészítik a tárgyak tulajdonságairól szerzett ismereteket.

A hallási fogyatékos (hallássérült) gyermek fejlesztésének elvei, feladatai óvodai nevelés során

A kevésbé súlyos- vagy közepesen fokban hallássérült (nagyothalló) és a korai életkorban cochlea implantált kisgyermekek képessé válhatnak a hallásra épített kommunikációra.

A nyelvi és pszichoszociális fejlettség kedvező esetben olyan szintű lehet az óvodás kor kezdetére, hogy a hallássérült kisgyermekek egy része további speciális segítséggel, halló társaikkal együtt vehetnek részt az óvodai nevelésben.

A hallássérült gyermekek óvodai nevelésének központi feladata – a korai pedagógiai és audiológiai gondozásra építve – a nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése. A fejlesztés eredményességét döntően meghatározza, hogy a gyermek az óvodába lépés időszakában milyen beszédmegértési, beszédkészenléti állapotban van. Ez függ a hallásállapottól és a beszéd kialakulását egyénenként is nagymértékben és eltérő módon befolyásoló egyéb tényezőktől (például kognitív és pszichés állapot, szociokulturális környezet korai és optimális pedoaudiológiai ellátástól stb.).

Az anyanyelvi-kommunikációs fejlesztés az óvoda egész napi tevékenységében megjelenik. Minden, a szocializációt hatékonyan segítő munkajellegű tevékenységbe be kell vonni a hallássérült gyermekeket.

A fejlesztés feladatai:

A nagyothalló – gyermekeknél a beszéd tartományban mért hallásvesztés 30–45 dB közötti, középsúlyos esetben 45–65 dB közötti, súlyos esetben 65–90 dB közötti hallásvesztést mutatnak ki. A nagyothalló óvodás korú gyermekek az emberi beszéd, a környezeti hangok korlátozott felfogására, differenciálására képesek. Beszédfejlődésük késve, általában spontán (hallókészülék segítségével vagy anélkül), esetenként azonban csak speciális segítséggel indul meg.

A nagyothalló gyermekek óvodai fejlesztésében hangsúlyt kap a nyelvi kommunikáció megindítása, és/vagy fejlesztése a kommunikációs igény és tevékenység állandó erősítése, a beszédértés, a szókincsfejlesztés, a szintaktikai elemek nyelvhasználatba építése, a beszédérthetőség folyamatos javítása, melynek eredményeként a nagyothalló gyermekek különböző mértékben közelítik meg a halló társak nyelvi teljesítményét.

A hallássérült kisgyermek eredményes fejlesztésének feltétele a gyermeket körülvevő környezet minden elemében a nyelvi kommunikáció helyzetekhez kötött alkalmazása, szükség

esetén a beszédértést és a konkrét megnyilvánulást segítő egyéb eszközrendszerek használata, valamint a családi szociális háttér bekapcsolása a kommunikáció-fejlesztés rendszerébe.

A hallásukat műtéti úton helyreállított/létrehozott (pl. cochlea implantált) hallássérült gyermeknél – egyik vagy mindkét oldalon végzett hallásjavító műtét után – fizikai értelemben közel ép hallás mérhető.

Fejlesztésük stratégiája döntően a beszédhallásra alapozott módszerek alkalmazásával történik. Beszédértésük, hangzó beszéd produkciójuk fejlődése hasonlóságot mutat a hallók beszédfejlődésével.

Fejlesztetheységük, fejlődési ütemük döntően függ a műtét időpontjától. a család aktív együttműködésétől. A minél korábban végzett hallásjavító műtét előtti és utáni pedagógiai rehabilitációs és rehabilitációs fejlesztés, szülői támogatás, foglalkozás – valamint azzal párhuzamosan –, az audiológiai gondozás eredményezi a nyelvi fejlődés gyorsabb, magasabb szintű elsajátítását.

Fejlesztésük kívánatos színtere az ép hallásúak környezetében van (többségi óvoda, szükség esetén logopédiai csoport). Teljesítményüket döntően befolyásolja intellektusuk, esetleges – a pszichés fejlődés zavara miatti – beszéd-, nyelvtanulási akadályozottságuk valamint a családi háttér, a fogadó intézmény integrációs szintje a speciális pedagógiai segítség.

A nagyothalló – gyermekek

- anyelvi kommunikáció megindítása, és/vagy fejlesztése
- a kommunikációs igény és tevékenység állandó erősítése, a beszédértés, a szókincsfejlesztés, a szintaktikai elemek nyelvhasználatba építése,
- a beszédérthetőség folyamatos javítása, melynek eredményeként a nagyothalló gyermekek különböző mértékben közelítik meg a halló társak nyelvi teljesítményét.

A hallássérült kisgyermek eredményes fejlesztésének feltétele a gyermeket körülvevő környezet minden elemében a nyelvi kommunikáció helyzetekhez kötött alkalmazása, szükség esetén a beszédértést és a konkrét megnyilvánulást segítő egyéb eszközrendszerek használata.

Az enyhe értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésének elvei, feladatai óvodai nevelés során

Az enyhe értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében meghatározó és kívánatos a nem fogyatékos óvodás korúakkal történő együttnevelés.

A spontán tanulást, a társakkal való együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok és minták, amelyeket a gyermek a kortárs csoportban megél.

Az integrált óvodai nevelés keretében szükség szerint gondoskodni kell a folyamatos gyógypedagógiai megsegítésről.

Külön óvodai csoport létesítése kizárólag az 5. életévét betöltött – óvodai nevelésre kötelezett – és a komplex – pedagógiai-gyógypedagógiai, pedagógiai, pszichológiai és orvosi – vizsgálat diagnózisa alapján egyértelműen az enyhe értelmi fogyatékos övezetbe sorolt gyermekek számára abban az esetben lehet szakmailag indokolt, ha a gyermek nevelése vélhetően csak a speciális nevelés keretében biztosított, intenzív gyógypedagógiai fejlesztés mellett valósítható meg megfelelően.

Beszéd fogyatékos gyermek: nyelvfejlődési és beszédzavarok óvodáskorban fejlesztésének elvei, feladatai óvodai nevelés során

Beszéd fogyatékos az a gyermek, akit a szakértői bizottság a komplex vizsgálata alapján annak minősít. A gyermek életkorától eltérően az anyanyelv elsajátítási folyamata akadályozott a receptív vagy expresszív beszéd/nyelvi képességrendszer szerveződésének fejlődési eredetű vagy szerzett zavara miatt.

A beszéd fogyatékos gyermek szenzoros, motoros vagy szenzomotoros problémája (expresszív diszfázia, receptív diszfázia, kevert típusú diszfázia, a folyamatos beszéd zavarai, logofóbia, centrális eredetű szerzett beszédzavarok, orrhangzós beszéd), illetve a beszédproblémákhoz társuló megismerési nehézségek és viselkedés zavarok miatt eltérően fejlődik.

A nyelvfejlődési és beszédzavarok az anyanyelvi fejlettség alacsony szintjében a beszédértés és észlelés nehézségében, kifejezőkészség nehézségében (szegényes szókincs, grammatikai fejletlenség), a beszéd szerveződés nehézségében (mondatalkotási készség nehézsége, összefüggő beszéd kialakulatlansága), a beszéd szervi működés gyengeségében, a beszédhangok tiszta ejtésének hiányában, az írott nyelv elsajátításának nehézségeit előjelző kognitív képességzavarban (fonológiai tudatosság, taktilis, vizuális észlelés, verbális emlékezet zavarai), a verbális tanulás lassú fejlődésében nyilvánulhatnak meg.

A beszéd- és nyelvi problémák súlyos zavara mellé társulhatnak rész-képességzavarok (diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia veszélyeztetettség) és magatartás problémák, amelyek nehezítik a gyermek beilleszkedését.

A beszéd fogyatékos gyermek fejlesztés :

- középpontban az anyanyelvi nevelést áll,
- aktív nyelvhasználatot segítő, speciális terápiákat alkalmazó fejlesztési környezetben valósulhat meg a gyermek komplex állapotfelmérése alapján,
- az egyéni képességeihez igazodó intenzív fejlesztőmunka az ismeretszerzést sokoldalú tapasztalatszerzést biztosító módon, cselekvésbe ágyazott játékos módszerekkel valósuljon meg.

Az óvodai nevelés, fejlesztés kiemelt feladata:

- az aktív nyelvhasználat és kommunikáció kialakítása,
- az értelmi fejlesztés, a mozgás és észlelési funkciók, a vizuomotoros koordinációs készség javítása,
- az érzelmi élet fejlesztése egyéni és kiscsoportos fejlesztési formában.

A speciális nevelés keretében biztosított fejlesztés segíti az iskolába lépéshez szükséges fejlettségi szint elérését.

A gyermek fejlődéséről a szülőket folyamatosan tájékoztatni kell, a gyermek fejlesztése a szülőkkel való együttműködés keretében, egyéni fejlesztési terv alapján valósulhat meg.

Azoknál a beszéd fogyatékos gyermekeknél, akiknél több beszédprobléma együttesen fordul elő, vagy a beszéd fogyatékosághoz a testi érzékszervi- és pszichés fejlődés zavara társul, az eredményes fejlesztés a logopédia és a társuló fogyatékoság módszereinek kombinációjával valósulhat meg.

Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek fejlesztésének elvei, feladatai óvodai nevelés során

Az autizmus spektrum zavarok meghatározó jellegzetessége:

- a társas viselkedést, a kölcsönösséget igénylő kommunikációt és a rugalmas viselkedésszervezést megalapozó kognitív készségek minőségi károsodása, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg.
- Az állapot háttérben az idegrendszer fejlődési zavara áll.

Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermekre jellemző :

- a kölcsönösséget igénylő társas helyzetek megértésének és azokban való részvételének zavara,
- a beszéd szintjéhez képest károsodott kölcsönös kommunikáció, a rugalmatlan, sztereotip viselkedés,
- a viselkedésszervezés és kivitelezés zavara és az egyenetlen képességprofil,
- a beszédfejlődés gyakran megkésik, súlyos esetekben nem alakul ki beszélt nyelv,
- hiányozhat a kommunikáció és a beszéd hasznának, hatalmának megértése, hiányozhat annak megértése, hogy mások érzéseit, gondolatait, tetteit kommunikáció útján befolyásolni lehet.

A korai speciális terápia hiányában a kommunikációs eszköztár fejlesztése lesz az óvodai fejlesztés fő célja, kiegészítve a viselkedésproblémák, viselkedés- és gondolkodási készségek terápiájával, szükség esetén a korai elemi készségek kialakításával (szobatisztaság, rágás-evés, önkiszolgálás) fejlesztésének elemeivel.

A jó értelmi képességekkel rendelkező, jól beszélő autizmus spektrum zavarral küzdő kisgyermek számára is a kommunikációs, szociális és kognitív habilitációs terápia az óvodai nevelés elsődleges feladata.

Az óvodai nevelés, a szülőkkel való együttműködés eredményeképpen az egész ébren töltött idő használandóak a fejlesztésre.

A fejlődési szint és szociális alkalmazkodás követése egyéni felméréssel történik, speciális eszközök és módszerek használatával, egyéni fejlesztési helyzetben megalapozva.

A gyermekek szükségleteinek megfelelő fejlesztéséhez az óvodai környezet megfelelő kialakítása, és a speciális módszerekben képzett szakember vagy fejlesztő asszisztens jelenléte szükséges.

A fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozás zavarral) küzdő gyermek fejlesztésének elvei, feladatai óvodai nevelés során

A fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozás zavarral) küzdő gyermeket az ismeretelsajátítást, a tanulást, az önirányítás képességeinek fejlődését nehezítő – részképeség-zavarok, vagy azok halmozott előfordulása jellemzi.

Jellemző rájuk:

- az átlagnál nehezebben viselik el a várakozás és a kivárás okozta feszültségeket, a váratlan zajokat,

- aktivációs szintjük erősebben ingadozik, nyugtalanabbak.
- fokozottabban igénylik a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, szabályokat, a pozitív visszajelzést, a sikeres teljesítmények megerősítését, a dicséretet.
- a kognitív, az emocionális-szociális képességek eltérő fejlődése a sikeres beilleszkedést, az iskolába lépésre való felkészülési folyamatot késleltetheti.

Az óvodai nevelés és fejlesztés során kiemelt feladat:

- a szakértői bizottsági véleményében foglaltakra alapozva a részképesség-zavarok egyéni fejlesztési terv szerinti korrekciója és kompenzálása tudományosan megalapozott szakmai módszerek alkalmazásával,
- a fejlesztés szakmai teamben, és a szülő aktív bevonásával történjen.
- meg kell előzni a teljesítménykudarckokra épülő másodlagos zavarok, az inadaptív viselkedés kialakulását,
- meg kell alapozni az eredményes iskolai előmenetelhez szükséges készültséget.

Az egyéni fejlesztési terv célkitűzéseinek megvalósulását az ütemezési fázis befejezését követően ellenőrizni kell és a fejlesztés további menetét erre alapozva kell meghatározni.

Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció, rehabilitáció a pszichés fejlődési zavar jellegét megállapító, komplex szakértői véleményben foglaltak alapján történik.

Beilleszkedési , magatartási nehézséggel küzdő gyermek

Ha a gyermek beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd, fejlesztő pedagógiai ellátásra jogosult.

A fejlesztő pedagógiai ellátás a nevelési tanácsadás, az óvodai nevelés, keretében valósítható meg. jogszabályban meghatározott kedvezményekben részesülnek.

A magatartás-, viselkedés- és beilleszkedési zavarokkal küzdő gyermekek is gyógypedagógiai segítséget igényelnek. Az óvoda, amelynek egyik legfontosabb feladata a szocializáció, alkalmazkodást igényel az általa előírt szokás- és szabályrendszerhez. Azok a gyermekek, akiknek szocializációja sérül, állandó konfliktusba keverednek a szabályrendszerekkel, és ez a társas viszonyaik zavaraihoz vezet. Ha ezek mértéke meghaladja a pedagógus és a társak által tolerálható szintet, a gyermek problematikussá válik a rendszer számára, így az óvodai és iskolai közösségekben komoly problémává nőheti ki magát a magatartászavaros gyermekekkel való bánásmód. A magatartászavarokat mutató gyermekek körének meghatározása nagyon nehéz. A szakirodalmak említést tesznek beilleszkedési zavarról, alkalmazkodási zavarról, nehezen nevelhető gyermekekről, hiperaktív gyerekekről vagy viselkedészavarról is.

A magatartászavar lehetséges formái, tünetei, kritériumai, alapsajátossága, kialakulásának okai

A viselkedészavar olyan speciális gyűjtőfogalom, amely mindazon viselkedésbeli módozatokat magában foglalja, amelyek a normatív mércétől való jelentősebb eltérést mutatnak.

Az idegrendszer csökkent terhelhetőségének, érési meglassúbodásának általános jelei:

A gyermek érzékenyebben reagál meteorológiai változásokra.

- Fáradékonyabb az átlagnál, nehezebben tűri a zajokat, nehezen viseli el a várakozási és egyéb

- feszültséget.
- Gyakran igényli a pihenést, szünetet, egyedülletet.
- Fokozottabb szüksége van a tevékenységeket meghatározó állandó keretekre, érthető és követhető szabályokra.

A pszichés fejlődés zavara miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott tanulók nevelésének prioritásai:

- Egészséges énkép és önbizalom kialakítása
- A kudarcűrő képesség növelése
- Önállóságra nevelés

A magatartászavar különböző formái

Hiperkinetikus zavarok

Olyan tünetegyüttes, amely az első öt évben alakul ki. Általános jellemzője a tevékenységek közötti csapongás, a figyelmetlenség, az impulzivitás, a meggondolatlanság, a szabályokhoz való nehéz alkalmazkodás. Társuló tünetként előfordul a beszédkézség és pszichomotoros fejlődés késése.

Viselkedési zavarok

Elsődleges tünete a visszatérő és tartós disszociális, agresszív vagy dacos magatartásséma. A viselkedés eltér az adott életkorban elvárhatótól. A szabályokat durván áthágja, súlyosabb a viselkedés, mint egy hagyományos gyermekcsíny, és hosszan is tart (társakkal, állatokkal, tárgyakkal való durva bánásmód, rombolás, hazudozás, lopás, gyakori és súlyos indulatkitörés, szófogadatlanság).

Kevert magatartási és emocionális zavarok

A fennálló agresszív, disszociális vagy kihívó magatartás kombinálódik depresszióval, szorongással vagy más emocionális zavarokkal.

Jellegzetesen gyermekkorban kezdődő emocionális zavarok

Sokkal inkább a normális fejlődés eltúlzott formáinak tekinthetők, semmint minőségileg abnormálisnak. Ez egy kóros védekezési mód, vagyis a gyermek kóros viselkedési tüneteket produkál annak érdekében, hogy a kítőrni, kirobbanni igyekvő szorongását visszafojtsa, ne engedje felszínre törni. Ide sorolható a szeparációs szorongás, a fóbiás szorongás, a szociális szorongás. A szorongásos esetekben a nem megfelelő fejlődés fontos diagnosztikus támpont.

Ajánlások a pszichés fejlődés zavaraival küzdő gyermekek kompetencia alapú fejlesztéséhez.

A szocializáció jellegzetesen gyermek- és serdülőkorban jelentkező zavarai

Heterogén tünetcsoport. Közös jellemzőjük a szociális funkciók rendellenessége, de más fejlődési terület zavara nem társul hozzá. A legtöbb esetben környezeti zavarok vagy depriváció húzódik meg a háttérben.

Tic-zavarok

A tic egy önkéntelen, gyors, visszatérő, nem ritmusos, motoros mozgás vagy hangformálás. Hirtelen kezdődik és céltalan. A stressz fokozza, az alvás pedig megszünteti.

A magatartászavar tünetei

A tünetek a viselkedés több területén figyelhetőek meg. Nem tévesztendő össze azonban az óvodás gyermek életkori sajátosságából fakadó rendkívüli aktivitásával. A motoros aktivitás ugyanis kisgyermekkorban örömforrás, valamint a környezet megismerésének leghatékonyabb eszköze.

A motorium területén jelentkező tünetek

- Ülés közben babrál, fészkelődik.
- Elhagyja a helyét feladatvégzés közben.
- Össze-vissza rohangál olyan helyzetekben, ahol annak semmi értelme.
- Nehézségei vannak a nyugodt játéktevékenységben.
- Sokat beszél.
- Nem tud csendesen és egyedül játszani.
- Állandó mozgásban van („mintha motor hajtaná”).
- Mozgása céltalan.
- Keveset, nyugtalanul alszik, alvás közben is mozog.

Az impulzivitás területén jelentkező tünetek

- Nem várja meg a kérdést, instrukciót, hanem előbb válaszol.
- Gondot jelent a várakozás.
- Gyakran félbeszakít másokat.
- Kiszámíthatatlanul viselkedik.
- Nem reagál sem büntetésre, sem dicséretre.
- Ok nélkül agresszív.
- Gyakran szenved sérülést, fokozott a baleseti hajlama.

A figyelem jellegzetességei magatartás-zavaros gyermekeknél

- Nem figyel a részletekre.
- Figyelme hullámzó, elkalandozó.
- Gyakran nem veszi észre, ha beszélnek hozzá.
- Nem követi az utasításokat.
- Figyelme minden külső ingerre elterelődik.
- Feledékeny.
- Játék-, illetve feladathelyzetben nem vagy nehezen tartható.
- Az elkezdett tevékenységet nem fejezi be, csapong.
- Minden érdekli, de ez az érdeklődés nem tart sokáig.
- A feladatok megszervezésében komoly gondjai vannak.

Koordinációs, motoros nehézségek

- Diszharmonikus, merevebb mozgás

- Az átlagostól eltérő mozgásfejlődés (Az életkornak megfelelő mozgásformák jóval hamarabb vagy jóval később jelennek meg.)
- Kimaradt mozgásfejlődési lépcsőfokok
- A ritmusérzék fejletlensége
- Gyengébb finommotorika

Vegetatív tünetek

- Időjárási frontérzékenység
- Alacsonyabb vagy magasabb fájdalomküszöb
- Alvási problémák

A pszichés problémák, éretlenség tünetei

Szófogadatlanóság, ellenállás: akaratos, makacs, engedetlen, öntörvényű, nem tanul a hibáiból. Nem használ a jutalmazás és a büntetés. Általában jellemző a fokozott függetlenség és az önállósági törekvések. Többnyire nem okoz gondot a szülőktől, ismerősöktől való elszakadás. Más gyerekekkel lehet zsarnokoskodó, uralkodni akaró. A látszat ellenére nagyon is igényli a korlátokat, szabályokat, csak sokkal nehezebb betartatni vele, mert idő előtt feladja.

Szociális éretlenség: túl könnyen barátkozik, de a kapcsolatait megtartani nem vagy csak nehezen tudja. Sokszor inkább kisebbekkel játszik, akiket tud irányítani, akiken uralkodhat. A felette való uralmat azonban nem viseli el. Váratlan helyzetekhez vagy egyáltalán nem tud alkalmazkodni, vagy egyből idomul.

Érzelmi, hangulati problémák: ingadozó hangulat, érzelmi labilitás jellemzi. A jó és a rossz időszakok néha óráról órára, sőt percről percre váltakoznak, és az ok legtöbbször rejtve marad.

Jellemző még a túlérzékenység, túlzott reagálás az ingerekre, rendkívüli izgalmi állapotok vagy éppen a félelemérzet hiánya, gátlástalanság. Kudarcűrésük alacsony. Ingerlékenyek, rövidzárlatok, dührohamok jelentkezhetnek. Ez azonban nem agresszivitás, a gyermek nem szándékosan rossz. A környezet gyakran félrekódolja a reakciókat. Állandó szeretetre, a velük való foglalkozásra vágynak.

Még ha a felsorolt tüneteknek csak egy része van is jelen az évek során, az már elég ahhoz, hogy a gyermek elhiggye magáról azt, hogy ő a csoportban, később az osztályban a legrosszabb, a leghaszontalanabb, ő semmire se jó, őt nem szereti senki, vagyis az önértékelése nagyon alacsony lesz. Ez viszont másodlagos tünetként depressziót, apátiát, devianciát, szorongást, reménytelenséget okozhat, majd az alkohol, gyógyszer túlzott fogyasztásához vezethet.

A pedagógustól elvárható magatartásformák

Az integráláshoz elengedhetetlen, hogy a pedagógus felkészült legyen a sérülés alapsajátosságaiából, tisztában legyen a pedagógiai korrekció lehetséges módszereivel.

Jó, ha a szülő őszintén el tudja mondani a gyermekére jellemző viselkedést, a várható reakciókat, a megnyugtató esetleges változatait és azt, hogy mi a gyermek fő érdeklődési köre (a szükséges motivációt majd erre lehet építeni).

Tehát az óvodapedagógusnak fel kell mérnie a gyermek szociokulturális hátterét, tudnia kell, milyen és mennyi segítségre számíthat integráló munkája során a szülőktől.

Fontos szempontok magatartás-zavaros gyermek fogadásához

- Lehetőség szerint a csoportban ne legyen több viselkedészavart mutató gyermek, mert felerősíthetik egymás tüneteit.
- Fontos, hogy a gyógypedagógussal és egyéb segítő szakemberekkel állandó kapcsolatot tartsanak az óvodapedagógusok.
- Alapvető dolog, hogy egy szorongó gyermek érzéseit, a szorongása tárgyát mindig komolyan kell venni, csúfolás tárgya soha ne legyen.
- A hiperkinetikus kisgyermek esetében elegendő mozgást kell biztosítani. Fontos a szabályok, határok nagyon pontos meghúzása, és annak következetes betartása is.
- Tudatosítani kell a gyermekben, hogy akkor is szeretjük, ha éppen ostobaságot követett el (nem rád haragszom, hanem arra, amit tettél).
- Hagyjunk minden lehetséges szituációban választási lehetőséget, hogy érezze a döntések következményeit, és érezze a bizalmat is!
- A hiperaktivitással általában figyelemzavar is társul. Figyelemzavaros gyermeknél lényeges, hogy egyszerre csak egy, rövid utasítást kapjon a gyermek (a több utasítás a figyelem fejlesztésénél kap szerepet), és az utasítást mindig indokoljuk is meg!
- A magatartás-zavaros gyermekekkel szemben nélkülözhetetlen a türelem.
- Nem szabad abba a hibába esni, hogy a viselkedészavaros gyermeket kikiáltjuk az óvodai csoport legrosszabb gyerekének, és akkor is őt büntetjük, amikor éppen nem ő volt a konfliktus kirobbantója. A büntetés csak agressziót hoz magával.
- Minden apró sikernek, minden apró viselkedésben beállt pozitív változásnak nagyon kell örülni, állandó és azonnali megerősítésre van szükség, mert ez motiválja majd a gyermeket a további változásra. Ezáltal tudja meg, hogy ahogyan viselkedett egy szituációban, az jó volt.
- Az integráló pedagógus szakmai eszköztárából nem hiányozhat a differenciálás elmélete és gyakorlata.
- Körültekintést és hozzáértést igényel a csoportok szervezése, az eszközök kiválasztása,
- feladatszervezés, egyéni értékelés.
- Elengedhetetlen az együttműködési készség a gyermekek nevelésében közreműködő más személyekkel és természetesen a szülői házzal.
- Az SNI-gyermekek fogadására fel kell készíteni a csoportot a megfelelő mértékben, nem túlhangsúlyozva SNI-társuk másságát, gyámolításának szükségességét.
- Kiscsoportos munkák szervezésénél mindig ügyelni kell arra, hogy társaitól kellő segítséget kapjon.
- A csoport valamennyi tevékenységébe be kell vonni az integrált gyermeket, s mindig olyan feladattal kell ellátni, amelyet eredménnyel el tud végezni. Figyelemmel kell kísérni a gyermek tanulási, figyelmi és fegyelmi teherbíró képességét.

A tehetséggondozás

- Tehetséggondozás célja : a kivételesen tehetséges gyermek segítése, hogy képességeihez mértén fejlődhessen.

- Feladatunk : az óvodai élet tevékenységformái között (játék, testnevelés, ének - zene, vizuális)
- figyeljünk a tehetség mutatóira.
- Differenciált feladatok adása.
- Ajánljunk más intézményt, ahol tehetsége kibontakozhat.
- Ismerjük fel a tehetség ismertető jeleit. Engedjük érvényesülni a sportban, játékban, táncban, zenében.
- A tehetséges gyermek jellemző tulajdonságai: különleges érzékenység, fokozott kritikai érzék , eredetiség, mindent felülmúló tenni akarás, rendkívüli kíváncsiság, átlagosnál nagyobb feladatvállalás és teljesítési képesség.
- A vegyes korosztályú csoport kialakítása is hordoz sajátos jegyeket, melyek visszatükröződnek a nevelés - tanulás folyamatában. Az egyébként is jelenlévő jelentős egyéni fejlődésbeli különbségek itt még feltűnőbbek. Ezért még inkább figyelembe kell vennünk az egyéni jellemzők mérlegelését a differenciált személyiségfejlesztést.

Hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek

Hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nem járnak óvodánkba.

A tartós gyógykezelés alatt álló gyermek, tanuló ellátása

Az a gyermek, tanuló számít , tartós gyógykezelés alattinak, akinek egészségügyi ellátása az **általános járóbetegszakellátásban** vagy az **általános fekvőbeteg-szakellátásban részt vevő szakorvos véleménye alapján az adott nevelési évben, tanévben a harminchat nevelési napot, tanítási napot várhatóan meghaladja, és emiatt nem tud részt a kötelező óvodai nevelésben.**

Szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység

Az óvodai nevelés messzemenően támaszkodik a családi nevelésre, a család és óvoda szoros együttműködésre törekszik.

Az óvodánkba jelentkező átlagos életszínvonalon és esetlegesen azon felül élő családok gyermekeit fogadja. Bármelyik hozzánk járó kisgyermek család-szerkezetében, életkörülményeiben beállhat a hirtelen változás, melyre nevelő-testületünk tagjainak előre fel kell készülnie.

A szociális prevencióhoz fontos a gyermek óvodás korát megelőző testi - lelki fejlődésének alapos ismerete.

Információt kell kapnunk az óvodába lépés előtti anya - gyermek, család -gyermek kapcsolatáról, a gyermekek élettörténetéről.

Az óvónő feladatai:

- az átmeneti, esetleg tartós megváltozott élethelyzet okainak feltárása, kérdőív, írásbeli feljegyzés készítése a gyermekek egyéni dossziéjába,
- konzultáció az óvoda gyermekvédelmi felelősével, szükség esetén külső szakemberrel,
- családlátogatás,
- a körülmények változását átélő kisgyermek csoportbeli tevékenységének megfigyelése, a fejlesztés irányának kijelölése,
- egyéni beszélgetések, szoros érzelmi kapcsolat kialakítása a gyermekkel,

- a csoportbeli beilleszkedésének kiemelt segítése,
- az együttéléshez szükséges erkölcsi normák és tulajdonságok megismertetése,
- fokozott gyakoroltatása változatos módszerekkel,
- változatos egyéni tevékenység biztosítása,
- a csoportszoba - udvar, eszköz és játéktárának még mélyebb személyiségformáló segítő hatásának kiaknázása,
- baráti kapcsolatok mélyítése,
- kommunikációs készség felmérése, egyéni fejlesztés, ha szükséges.

Gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenysége

A gyermeket, mint fejlődő személyiséget, különleges védelem illeti meg, óvodapedagógusainak és nevelő társaink figyelembe veszik a gyermekek mindenek felett álló érdekét.

Célja

- Gyermeki jogok tiszteletben tartása és tartatása.
- Esélyegyenlőség biztosítása.
- Általános és korai prevenció, segítségnyújtás.
- Mindazon körülmények feltárása, amelyek a gyermekek fejlődését elősegítik.
- Jelzőrendszer működtetése, együttműködés a különböző szakemberekkel, családokkal.

Elveink:

- Mindenekelőtt a család tiszteletben tartása.
- A családi nevelés erősítése, és ezzel együttesen a gyermek iránti felelősség ébren tartása. Tapintatos, személyes kapcsolat kialakítása azon családokkal, akik segítséget kérnek, vagy láthatóan segítségre szorúlnak.
- A titoktartási kötelezettség messzemenő érvényesítése.
- Óvodánkban a megelőzés kap kiemelt szerepet, mivel a gyermekek között nincs hátrányos helyzetű és veszélyeztetett.

Általános feladatok

- A gyermekek érdekeinek képviselete minden esetben.
- Az óvodai kereteknek megfelelően segítségadás a hátrányok csökkentéséhez, valamint ezek kompenzálása lehetőségeink szerint a családgondozás és az *egyéni bánásmód* keretei között.
- A szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek (nem jellemző) feltérképezése, differenciált fejlesztése, fejlődésének segítése.
- A gyermekek személyiségfejlődését segítő helyi szokások, normák elfogadtatása a családi nevelés mellett.
- A szülők segítése, hogy a törvényben előírt jogaiknak és kötelességeiknek eleget tehessenek.

- óvodánkban a megelőzés kap kiemelt szerepet, mivel a gyermekek között *jelenleg nincs veszélyeztetett, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, nemzeti - és etnikai kisebbségi, illetve migráns gyermek.*

Az óvodapedagógus feladatai

- Bizalomteljes kapcsolat kialakítása, együttműködés a szülőkkel, szükség esetén a gyermekvédelmi hálózat szakembereivel.
- Szülői fórum szervezése, igény szerinti tanácsadás
- Év elején a csoportokba járó gyermekek családi és szociális helyzetének felmérése. Esetlegesen előforduló, a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzése, feltárása, megszüntetése.
- A tartósan hiányzók figyelemmel kísérése, a szülő figyelmének felhívása a törvény előírásaira.
- Tehetséggondozás, szükség esetén felzárkóztatás differenciált fejlesztéssel, egyéni bánásmód alkalmazásával.

Az óvodavezető feladatai

- Az óvodapedagógus gyermekvédelmi munkájának összehangolása.
- A gyermekvédelemre vonatkozó törvények folyamatos nyomon követése és beépítése a gyermekvédelmi munka rendszerébe.
- Kötelező jelzőrendszer működtetése.
- A gyermekvédelmi szempontból –szükség szerint- együttműködni a Gyámügyi Hivatallal, a Gyermekjóléti Szolgálattal, a Nevelési Tanácsadóval és a gyermekorvossal az egyéni elbírálást igénylő esetekben döntést hozni a további teendőkről.
- az 5. életévét betöltött gyermek indokolatlan és igazolatlan hiányzását figyelemmel kísérjük, az érvényben lévő szabályozóknak megfelelően - jelzőrendszeri kötelezettségünknel fogva - megtesszük a megfelelő intézkedéseket a szülő, a gyermekjóléti központ, a jegyző, illetve a gyámhatóság felé.

A gyermekvédelmi felelős feladatai

Óvodánkban az intézményvezető látja el a gyermekvédelmi felelős feladatit.

Feladatai:

- a gyermekvédelmi munkaterv összeállítása,
- a szülők írásbeli tájékoztatása munkájáról, elérhetőségéről,
- tájékoztatót ad ki a szülők részére a gyermekvédelmi feladatot ellátó intézményekről,
- rendszeresen figyeli a gyermekvédelemmel kapcsolatos jogszabályokat, arról tájékoztatja a szülőket, kollégákat,
- összehangolja az óvodai gyermekvédelmi munkát,

- nyilvántartja a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekeket, azokkal kapcsolatos intézkedéseket,
- szükség esetén részt vesz családlátogatáson, fogadóórán.

Módszerek

- Pedagógiai módszerek, megfigyelés, beszélgetés, értelmi megnyerés és elfogadás, szülőkkel való együttműködés, ha ez már nem elég a probléma megoldásához, az illetékes szerv bevonása.

A szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének formáit

Az óvodai nevelés a családdal való együttműködés során erősítse a család nevelői hatásait, ill. szükség esetén nyújtson segítséget a szülőknek a felmerülő gondok, problémák megoldásához.

Célja

- A család és a óvoda személyiségfejlesztő hatásának összehangolása.
- Egy olyan emberi kapcsolatrendszer létrehozása, amelyből merít a gyerek, a család és az óvoda testülete.
- Segítség és támasznyújtás a szülőnek gyermeke fejlesztéséhez.
- A gyermek fejlődésének nyomon követése a szülők és pedagógus részéről egyaránt.
- A család és bölcsődei-óvodai élet közötti folyamatosság biztosítása.
- Előítéletektől mentes közeledés egymáshoz.

Együttműködésünk alapelvei

- az egyenrangú nevelőtársi viszony,
- kölcsönös alkalmazkodás, tájékoztatás,
- bizalmi elv, őszinte légkör,
- partnerkapcsolat,
- másság tiszteletben tartása, elfogadása,
- a program hiteles és meggyőző ismertetése,
- egyenletes kapcsolattartás,
- pedagógiai etika, titoktartási kötelezettség.

Az óvodapedagógus feladatai

Általános

- Az együttműködés feltételeinek megteremtése, valamint a továbbfejlesztés lehetőségeinek keresése.
- A szülők tájékoztatása a gyermeküket érintő kérdésekben, s gyermekük fejlődésével kapcsolatban, személyesen.
- A szülők tájékoztatása az őket érintő időpontokról, eseményekről 1 héttel hamarabb, a faliújságon.
- Szülői jogok tiszteletben tartása.

Speciális

Nyílt napok szervezése az érdeklődő szülők számára:

- Az óvoda a szülők részére mindig nyitott.
- Ismerje a szülő az óvoda nevelési törekvéseit.

Szülői értekezletek összehívása, a csoportot érintő kérdések megbeszélésére, közben jegyzőkönyv készítése.

- Az új szülők az első szülői értekezleten tájékozódhatnak a nevelési programunkról. A teljes programhoz a hozzáférhetőséget folyamatosan biztosítjuk.
- Az évnyitó csoport-szülői értekezleten a nevelési célok bemutatása mellett hangsúlyos szerepet kap a bölcsőde-óvoda családdal együttnevelő hagyományainak bemutatása.
- Havonta szervezünk speciális témájú szülői értekezleteket, logopédus, pszichológus, tanító, orvos, meseterapeuta meghívásával.
- Szükség szerint egyéni fogadóórák szervezése, ezekről feljegyzés írása.
- Aktív, napi kapcsolat fenntartása a családokkal.
- A szülők tájékoztatása az őket érintő időpontokról, eseményekről 1 héttel hamarabb, a faliújságon.

Az intézmény kapcsolatai

Óvodánk kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, melyek az óvodába lépés előtt (családi napközi, bölcsőde), az óvodai élet alatt (pedagógiai szakszolgálat intézményei, közművelődési intézmények...) és az óvodai élet után (iskola) meghatározó szerepet töltenek be a gyermekek életében, fejlődésében és fejlesztésében.

Mini bölcsőde - óvoda kapcsolata

Óvodánkkal egy épületben mini bölcsőde is működik. A mini bölcsődével rendszeres kapcsolatot tartunk, s a város többi bölcsődéje irányába is nyitottak és kezdeményezőek vagyunk.

Céljaink:

- Hozzájárulni ahhoz, hogy minden gyermek örömmel induljon óvodába.
- Az épület földszintjén működő mini bölcsődéket látogató gyermekek az óvodába indulást tehessék meg a számukra már ismert, biztonságot adó környezetben, s szülői igény esetén kerülhessenek óvodánkba.

Alapelvünk:

- A mini bölcsődéből az óvodába történő átmenet zavartalanságát megkönnyíti, hogy a fenntartó bölcsődével és óvodával rendelkezik, s biztosítja, hogy igény esetén már ismert helyen kezdje meg óvodás életét a kisgyermek. Mindez a gyermek zavartalan óvodai közösségbe illeszkedését, s a fejlesztés folyamatosságát szolgálja.
- A kölcsönös nyitottság és bizalom érvényesülése a bölcsődék és óvodánk között, egymás munkájának megismerése és elismerése, mintaértékűvé válik a gyermekek és szülők számára is.

Amit teszünk:

- Az év folyamán a mini bölcsőde járó gyerekeket meghívjuk egy-egy óvodai programra.
- Közös programokat is szervezünk (pl.: Mikulás ünnepség), melyekre óvoda és a mini bölcsőde munkatársai közösen készülnek fel.

- Tavasszal a leendő óvodások látogatást tesznek óvodánkban.
- A mini bölcsődében dolgozó munkatársak szóbeli tájékoztatást adnak a gyermekekkel kapcsolatos eddigi tapasztalataikról, viselkedésükről az óvónőknek (csak az óvodánkba kerülő gyerekekről).

Az átmenet zökkenőmentessége érdekében olyan kapcsolatot építünk ki a bölcsődével, melynek során megismerhetjük, segíthetjük egymás nevelő munkáját (látogatások, közös továbbképzések, nevelési értekezletek, ünnepségek).

Iskola-óvoda kapcsolata

Céljaink:

- Az óvodából az iskolába történő átmenet zavartalanságának biztosítása.
- Kölcsönös nyitottság érvényesülése az óvoda és iskola intézményei között.
- Egymás munkájának alapos megismerése.
- Kölcsönös bizalom, megbecsülés egymás nevelőmunkája iránt.
- Minden gyermek örömmel induljon iskolába.

Alapelvünk:

Az iskolákkal való kapcsolatépítés és – fenntartás terén nyitottak és kezdeményezők vagyunk.

Amit teszünk:

- Lehetőséget biztosítunk az alsós tanítóknak, hogy megismerkedjenek nevelőmunkákkal. Tájékoztatjuk őket az egyes gyermekek fejlettségi szintjéről, azokról a módszerekről, amelyekkel az adott gyermek a legkönnyebben fejleszthető.
- A nagycsoportos korú gyerekekkel látogatást teszünk egy iskolába, ahol bepillantunk az iskolai élet mindennapjaiba.
- Egy iskolai osztállyal tartós kapcsolatot alakítunk (pl. közös játék délután szervezése formájában).
- Figyelemmel kísérjük a tőlünk iskolába kerülő gyermeket beilleszkedésének folyamatát.

Művelődési intézmények

Céljaink:

- Megismertetni a gyermekekkel a város azon művelődési intézményeit, melyekben életkoruknak megfelelő programokkal találkozhatnak.

Alapelvünk:

- A gyermekek magabiztosságát fokozza, ha minél jobban megismeri környezetét, s a környezet által kínált lehetőségeket. A művelődési intézmények gyermekekkel való korai megismertetése a szabadidő hasznos eltöltésének formálását, a művelődési lehetőségek sokféleségének megismerését szolgálja.

Amit teszünk:

1. Kapcsolatot veszünk fel a gyermekkönyvtárral, melyet rendszeresen látogatunk.
2. A helyi múzeumok gyermekek számára kínált programjait látogatjuk.
3. A helyi művelődési házzal felvesszük a kapcsolatot, s gyermekek számára kínált programjaikból válogatunk.

Egészségügyi intézmények

Szerződés formájában az óvodától 150 m-re található mosonmagyaróvári Karolina Kórházzal, gyermekorvossal és a területileg illetékes védőnővel veszünk fel a kapcsolatot. A fenntartó megállapodást kötött a kórházzal az igény szerinti folyamatos ellátás, és ezzel együtt gyerekorvos biztosítására.

Fogorvosunk rendszeresen felvilágosító előadást tart a helyes fogmosás fortélyairól. A gyermekek fogászati szűrésére az óvodában kerül sor. Az esetleges kezelésekre a szülők viszik a gyermekeket.

A védőnővel folyamatosan tartjuk a kapcsolatot. Évente háromszor higiénias vizsgálatokat, illetve kérésre egészségügyi szűrést (súly- és magasságmérés), is végez. Az elvégzett vizsgálatok eredményét a védőnő vezeti.

Az ÁNTSZ ellenőrzései alkalmasszerűek, váratlanok. Szükség esetén telefonon kérünk tőlük segítséget, tanácsot.

Szociális intézmények

Óvodánk preventív gyermekvédelmi feladata a figyelő rendszer működtetése és indokolt esetben a jelentési kötelezettség betartása.

Társ intézmény: Családsegítő Központ és Gyermejkölési Szolgálat

Szakértői Bizottság

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek problémájának feltárása érdekében, a Nevelési Tanácsadóhoz kell fordulnunk.

A Nevelési Tanácsadó feladata:

- A vizsgálati eredmény alapján szakvélemény készítése.
- A gyermek rehabilitációs célú foglalkoztatása a pedagógusok és a szülők bevonásával.
- Az óvoda megkeresésére szakvélemény készítése az iskolakezdéshez, ha a gyermek egyéni adottsága és fejlettsége azt szükségessé teszi.

Fenntartóval való kapcsolat

Fenntartónkkal, a Népmese-ház Nonprofit Kft-vel folyamatos és mindennapi kapcsolatot tartunk. Óvodánk programjában a fenntartó által megfogalmazott és az óvoda munkaközössége által lényegesnek tartott és elfogadott alapelvek és értékek jelentek meg.

A fenntartó biztosítja az óvoda működésének feltételeit, kinevezi az óvodavezetőt, munkáltatói

jogokat gyakorol felette.

Az óvoda beszámol a fenntartónak tevékenységéről.

A fenntartó és az óvoda folyamatos együttműködéssel formálja, fejleszti egymást, meghagyva az óvoda önállóságát.

Az egészségnevelési és környezeti nevelési elvek

Az embert körülvevő környezet jelentősen befolyásolja annak egészségi állapotát és életkilátásait. Ugyanakkor az emberi tevékenység is megváltoztatja a környezetet és ez a kölcsönhatás mind az emberi egészségre, mind a környezetre komoly hatással van. A hatékony környezet-egészségügyi nevelés, hosszú távon érvényesülő prevenciós eszköz. A nevelés minden szintjén-az óvodától kezdve, igen fontos. Környezetünk megismerésének és óvásának igényét, óvodai hagyományait tudatosan alakítjuk. A gyermekekben a foglalkozásokon és a rendszeres környezetvédelmi tevékenykedtetés során is.

A papír- és szelektív hulladékgyűjtés megismertetése, a külső-belső környezetünk alakításának hagyományai egész éves tevékenykedtetés jelent a gyermekek számára. Óvodásaink testi- lelki fejlődésének megalapozására a családdal együttműködve szervezzük az egészségnevelő és prevenciós munkánkat. Egészség- és Vitamin- napokat szervezünk a gyermekek élettani sajátosságaihoz igazodva. Éves tervünkben konkrét feladatokat és időpontokat rendelünk a kitűzött célokhoz.

A környezeti és egészségnevelési alapelveink

- Rendszerszemléletre nevelés elve: Tegyük képessé a gyermeket arra, hogy a megszerzett ismereteiket össze tudják kapcsolni az életben tapasztalt valós dolgokkal, lássák meg a problémákat és az azok közötti összefüggéseket, keressenek választ, megoldást azokra.
- Természet és társadalom harmóniájának elve: Alapozzuk meg gyermekeinkben a természet, az épített és társadalmi környezet- benne az ember- harmóniájának megőrzését szolgáló szokásrendszert (értelmileg, érzelmileg, erkölcsileg, esztétikailag). Felelős, elkötelezett, környezettudatos és kulturált magatartással működjenek közre a szülőföld, a lakóhely, az óvoda esztétikus környezetének kialakításában, megőrzésében.
- Fenntarthatóság elve: Alakítsuk ki gyermekeinkben a szűkebb és tágabb környezetért felelős, aktív, együttműködésre alapozott magatartásformákat, életvitelt, a jövőre és a fenntarthatóságra irányuló személyes attitűdöket.
- Testi- lelki egészség elve: Az intézmény minden dolgozója törekedjen a komplex testi- lelki- szociális értékek védelmére, az ökológiailag fenntartható, egészséges élő és élettelen környezet kialakítására. Tudatosítsuk gyermekeinkben, hogy az egészség érték- tenni kell érte. Alakítsuk gyermekeinkben az egészséges életmód iránti igényt, hangsúlyozzuk az egészséges életmód és az egészségvédelem fontosságát.
- Társas készségek fejlesztésének elve: Ismertessük meg gyermekeinkkel a konfliktuskezelés, együttműködési készség, döntési képesség, érzelmi, indulati állapot, kapcsolati zavarok kezelésének, fejlesztésének módszereit a foglalkozások, és szabadidős- tevékenységek nyújtotta lehetőségek maximális kihasználásával. Alakítsuk gyermekeinkben a társaskörnyezetükre és önmagukra irányuló helyes, cselekvésre és aktivitásra készítő érzelmeket.

- Foglalkozásközi integráció elve: Legyünk képesek a különböző ismeretek anyagát összekapcsoló, harmonizáló pedagógiai módszerek alkalmazására, a környezeti és egészségnevelés kapcsán a pedagógusok közti együttműködés új formáinak, módszereinek alkalmazására.

Megvalósítandó feladatok

- A gyerekek egészséges fejlődéséhez szükséges biztonságos környezet kialakítása. A környezet (levegő, víz, eszközök) tisztasága, a balesetvédelem szempontjából a biztonságos eszközök és térberendezés, a zajmentesség, megfelelő fényviszonyok biztosítása
- A gyerekek testi szükségleteinek nyugodt, egyéni igények szerinti kielégítése
- A gyerekek egészséges testi-lelki fejlődésének elősegítése érdekében a mindennapos testmozgás biztosítása
- A mozgás és sport személyiség- és közösségfejlesztő hatásának érvényesítése; az eltérő adottságú gyerekek számára is jelentsen sikerélményt a testmozgás
- A gyerekek érdekében a víz, a levegő és a napfény edző hatásának kihasználása, a fokozatosság betartásával és az egyéni érzékenység figyelembevételével
- Betegségmegelőzés: az ellenálló képesség erősítésével, edzéssel és a fertőzések megakadályozásával
- A tágabb és szűkebb környezet közvetlen, tapasztalati úton történő megismertetésével (kirándulások, séták) elérni, hogy a gyermek tisztelje a környezetét, és bátran alakítsa azt anélkül, hogy kárt okozna benne.
- Környezettudatos magatartásformák alakítása személyes példamutatással.

A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

- Az óvodai nevelés a kisgyermek egész életpályáját alapozza meg;
- az óvodai nevelés nem zárt rendszer, igényli a szülők, a fenntartó, más intézmények és szervezetek bekapcsolódását, partnerségét;
- az óvodai nevelés hozzájárul a helyi társadalom építéséhez, annak problémáit mérsékli és erősségeit hasznosítja;
- az óvodai nevelésben korszerű tudással rendelkező, nyitott és újító szemléletű óvodapedagógusok vesznek részt.
- A megújulási folyamat egyszerre érinti a nevelés szemléletét, tartalmát, humán- és infrastrukturális feltételeit. Az esélyegyenlőség biztosítása pedig a teljes folyamatot átható törekvés. E törekvés egyszerre indokolt:
 - településünk gazdasági és társadalmi helyzete okán,
 - a köznevelési törvény és egyéb jogszabályok rendelkezései szempontjából,
 - a hazai és európai támogatási rendszerek céljainak megpályázhatósága szempontjából.
- Pedagógusaink a hozzánk járó gyermekek esélyegyenlőségét a következő képen értelmezik:

- a gyermek testi épségének megóvásáról és erkölcsi védelméről való gondoskodás, az óvodába történő belépéstől az óvoda jogszerű elhagyásáig terjedő időben, továbbá a pedagógiai program részeként szervezendő óvodán kívül tartott foglalkozások, programok ideje alatt kiemelten kezelendő.
- Az óvodában gyermekeink biztonságban és egészséges környezetben nevelkedjék, óvodai életrendjét, testmozgás beépítésével, étkezési lehetőség biztosításával életkorának és fejlettségének megfelelően alakítsuk ki.
- Gyermekeink képességeiknek, érdeklődésüknek, adottságaiknak megfelelő nevelésben és oktatásban részesüljenek.
- Az emberi méltósághoz való jog biztosítását, kizárólag óvodai pedagógiai eszköztárunk alkalmazásával teremtjük meg. Óvodapedagógusainknak nem lehet több joga a gyermekkel szembe, mint a szülőnek. Óvodai életünk megszervezésekor szükségtelen korlátozó intézkedéseket nem hozunk.
- A személyiség szabad kibontakoztatásának joga alapján minden hozzánk járó gyermek az óvoda által nyújtott szolgáltatásokban szabadon részt vehet.
- A családi élethez és magánélethez való jog érvényesülését a gyermek családi kapcsolatainak tiszteletben tartásával biztosítjuk.
- A tájékozódás jogának szülői gyakorlása érdekében hozzáférhető, nyilvános helyen tároljuk az óvoda alapidokumentumait.
- A rendszeres egészségügyi felügyelethez való jogosultságot az óvodai egészség szűrések, orvosi, - védőnői alapvizsgálatok megszervezésével biztosítjuk.
- Óvodai nevelésünk során kitüntetett figyelemmel kísérjük a képesség kibontakoztató foglalkozások megszervezését, az egyenlő bánásmód elvét.
- Az óvodánkba beiratkozó, hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek nevelésekor biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.

Az óvodai Pedagógiai Program szakmai háttere:

- Körmöci Katalin: A gyermek szükségleteire épített tanulás az óvodában
Fabula BT. Miskolc, 2001
- Perlai Rezsőné: Tanulásról óvodapedagógusoknak
Comenius Bt. Pécs, 2000.
- Dr. Füle Sándor: A helyi nevelési programok kidolgozása
OKKER Oktatási Iroda Budapest
- Villányi Jutka: Lépni kell a változásokkal, de nem mindegy, hogy mikor és hogyan.
Kisgyermek folyóirat 2012. VI. évfolyam 4 -5 szám

A Pedagógiai Program felülvizsgálatának rendje

A Pedagógiai Program hatálya

- *Területi hatálya: Pillangó Óvoda*

Az óvoda székhelye: 9200 Mosonmagyaróvár, Szent István király út 7.

Az óvoda telephelye: 9200 Mosonmagyaróvár, Szent István király út 9.

- *Személyi hatálya:*

Az óvoda valamennyi dolgozójára, valamint a szolgáltatásait igénybe vevőkre terjed ki (gyermek, szülő, nagyszülő...).

- *Időbeli hatálya: A nyitva tartás ideje alatt, a legközelebbi felülvizsgálat idejéig.*

Érvényességének ideje: 2021.09.01 - visszavonásig.

Érvényességi, módosítási feltételek:

- Módosítására – rendkívüli időpontban – akkor van szükség, ha törvényi változás következik be.

Módosítása az alábbi indokok alapján lehetséges:

- hálózatbővítés, összevonás, leépítés
- szervezeti átalakítás
- nevelőtestület kezdeményezése
- a szülők többségének módosító javaslata
- jogi szabályzók változása

A módosítás előterjesztésének feltétele:

- Írásbeli előterjesztés az óvoda fenntartója felé.
- Részletes szóbeli előterjesztés nevelőtestületi értekezleten.
- Koherencia vizsgálat a jogi szabályzókkal.